МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ
«УКРАЇНА»
ВІННИЦЬКИЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра бізнесу та права

Освітня програма «Менеджмент»
Спеціальність: 073 «Менеджмент»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня «магістр»

«ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

(за матеріалами ПрАТ «Калина»)

Студентка _____ Таран О.А.
(підпис)

Науковий
керівник _____ д.е.н., проф. Чорна Л.О.
(підпис)

Рецензент _____ д.е.н., проф. Поліщук І.І.
(підпис)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри бізнесу та права
_____ «___» _____2024 р. Давиденко В.В.
(підпис)

Вінниця – 2024 р.

ВСЕІ 2023

АНОТАЦІЯ

Дипломна робота на тему: «Особливості організації підприємницької діяльності» (на матеріалах ПрАТ «Калина») розкриває теоретичні, методичні та практичні аспекти підприємницької діяльності.

Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатків. У першому розділі роботи відображено теоретико-методологічні основи здійснення підприємництва в Україні: сутність та особливості підприємницької діяльності, крім того проаналізоване нормативне-правове регулювання підприємництва в Україні. У другому розділі роботи проводиться аналіз діяльності підприємства:: здійснюється організаційна, управлінська та фінансово-економічна характеристика підприємства, обґрунтовується необхідність удосконалення підприємницької діяльності. Третій розділ присвячено пропозиціям щодо удосконалення організації підприємницької діяльності, зокрема шляхом інформатизації.

Дипломна робота виконана на 76 сторінках і включає: 7 рисунків, таблиці, додатки, список використаних джерел який налічує 43 найменування.

Ключові слова: підприємство, підприємництво, регулювання підприємницької діяльності.

ABSTRACT

The master's thesis on "Peculiarities of Organization of Entrepreneurial Activity" (based on the materials of Kalyna PJSC) reveals the theoretical, methodological and practical aspects of entrepreneurial activity.

The paper consists of an introduction, three chapters, conclusions and suggestions, a list of references and appendices. The first section of the paper reflects the theoretical and methodological foundations of entrepreneurship in Ukraine: the essence and features of entrepreneurial activity, and also analyzes the regulatory and legal regulation of entrepreneurship in Ukraine. The second section of the paper analyzes the activities of the enterprise: organizational, managerial, financial and economic characteristics of the enterprise, and the need to improve entrepreneurial activity. The third section is devoted to proposals for improving the organization of entrepreneurial activity, in particular through informatization.

The thesis is executed on 76 pages and includes: 7 figures, tables, appendices, a list of references that includes 43 titles.

Keywords: enterprise, entrepreneurship, regulation of entrepreneurial activity.

ВСП 2023

ЗМІСТ

ВСТУП 4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ 8
1.1 Сутність та особливості підприємницької діяльності 8
1.2 Нормативне-правове регулювання підприємництва в Україні 24
РОЗІДЛ 2 АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «КАЛИНА» 28
2.1 Організаційна характеристика Приватного акціонерного товариства «Калина» 28
2.2 Фінансово-економічна характеристика Приватного акціонерного товариства «Калина» 35
2.3 Обґрунтування необхідності вдосконалення організації підприємницької діяльності на Приватному акціонерному товаристві «Калина» 45
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «КАЛИНА» 51
3.1 Підвищення ефективності організації діяльності Приватного акціонерного товариства «Калина» 51
3.2 Використання інформаційних технологій в діяльності Приватного акціонерного товариства «Калина» 58
3.3 Стан охорони праці Приватного акціонерного товариства «Калина» 64
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ 69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 73
Додатки

ВСЕ 2023

ВСТУП

Найважливішою основою економічного розвитку є розвиток і вдосконалення підприємницької діяльності. Українське суспільство все більше усвідомлює, важливість підприємницької діяльності як одного з наріжних каменів розвитку вітчизняної економіки. Ба більше, підприємницька діяльність є передумовою економічного зростання, в тому числі передумовою інноваційного економічного зростання. Підприємництво грунтується на підприємницькій ініціативі у сферах науково-технічної, технологічної, організаційної та господарської діяльності.

Поняття "підприємництво" є дуже широким. Воно переплітається з економічними, правовими, політичними, історичними та психологічними відносинами. Воно розвивалося протягом тривалого періоду часу і змінювалося під впливом базових і надбудовних інститутів та людської психології.

Оскільки підприємництво пронизує всі аспекти сучасного життя, розвиток основ підприємництва та впровадження його не тільки в науково-технічні процеси, а й у світогляд сучасної людини є фундаментальною вимогою для того, щоб йти в ногу з життям і не бути його стороннім спостерігачем.

Тема даного дослідження відзначається актуальністю, особливо в воєнний час. Організація підприємницької діяльності та державна підтримка підприємств є одним з найважливіших завдань підприємництва та державного регулювання підприємницької діяльності. Дослідження та вдосконалення підприємницької діяльності не повинні стояти на місці.

Метою дослідження є розробка методичних і організаційних пропозицій щодо поліпшення організації підприємницької діяльності та вивчення впливу держави на загальний стан досліджуваного підприємства. Загальним завданням дослідження є глибоке вивчення підприємства та внесення пропозицій для вдосконалення роботи підприємства.

ВСЕ 2023

Для досягнення зазначеної мети дослідження нами були поставлені наступні завдання:

– здійснити організаційну характеристику Приватного акціонерного товариства «Калина»;

– провести фінансово-економічну характеристику Приватного акціонерного товариства «Калина»;

– обґрунтувати необхідність вдосконалення організації підприємницької діяльності на Приватному акціонерному товаристві «Калина»;

– визначити шляхи підвищення ефективності організації діяльності підприємства;

– проаналізувати можливість використання інформаційних технологій для покращення підприємницької діяльності;

– вивчити стан охорони праці досліджуваного підприємства.

Предметом дослідження є організація діяльності підприємства та дослідження впливу держави на підприємницьку діяльність.

Об'єктом дослідження є підприємницька діяльність Приватного акціонерного товариства «Калина».

Методологічною основою дослідження являються діалектико – матеріалістичний підхід до економічних процесів та явищ, загальнонаукові методи досліджень, системний підхід, аналіз і синтез, статистичні спостереження.

Інформаційною базою для дослідження стали законодавчі акти України, а також бухгалтерські та аналітичні документи Приватного акціонерного товариства «Калина», нормативно-довідкова інформація, спеціальна література, опубліковані матеріали з державного регулювання підприємницької діяльності.

Практична і наукова цінність роботи: проведено критичний аналіз сутність та змісту підприємництва в Україні, уточнено використовуваний понятно-

ВСЕ 2023

категоріальний апарат, детально розглянуті основні аспекти діяльності досліджуваного підприємства, наведено шляхи покращення організації підприємницької діяльності, визначено напрями покращення через використання інформаційних технологій, проаналізовано стан охорони праці на визначеному підприємстві.

Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатки.

Перший розділ присвячено теоретичним засадам організації підприємницької діяльності та дослідженню ролі держави в розвитку і удосконаленні підприємства. розглядається зміст концепцій, аналізуються сучасні закономірності організації підприємницької діяльності, а також складні процеси внутрішньовиробничого управління у поєднанні з іншими цілями та завданнями стратегії підприємства. Розглядаються та аналізуються основні закони та постанови щодо підприємницької діяльності.

У другому розділі організація підприємницької діяльності розглядається більш детально. Проводиться поглиблений аналіз організаційної діяльності підприємства, основних фінансово-економічних показників досліджуваного підприємства.

У третьому розділі розглядаються шляхи покращення організації підприємницької діяльності насамперед через удосконалення правового регулювання підприємництва, застосування інформаційних систем і технологій на діючому підприємстві, а також досліджується стан охорони праці.

Результати кваліфікаційної магістерської роботи доповідались на міжнародній науково-практичній конференції «Освіта та підприємництво: точки дотику», яка проходила у грудні 2023 року у місті Вінниця.

Матеріали дипломної роботи опубліковані у фаховому науковому журналі «Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І.

ВСЕ 2023

Вернадського. Серія: Економіка і управління» та науково-практичному виданні «Подільський науковий вісник».

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел, який нараховує 43 літературних джерела та додатків. Загальний обсяг роботи складає 75 друкованих аркушів.

ВСЕІ 2023

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

1.1 Сутність та особливості підприємницької діяльності

Поняття «підприємництво» є дуже широким. Воно переплітається з економічними, правовими, політичними, історичними та психологічними відносинами. Підприємництво розвивалося протягом значного періоду часу, змінюючись під впливом базових і надбудовних інститутів та людської психології.

А. Сміт, один із засновників теоретичних основ підприємництва, розглядає підприємця як власника. Це визначає його поведінку, мотиви, дії та психологію в економічному житті.

Розглядаючи інтерес і прибуток як невід'ємні атрибути підприємця, неможливо визначити мотиви діяльності підприємця самостійно. Адже в ринковому середовищі існує багато суб'єктів, які конкурують за найкращий результат - прибуток. Останній може бути отриманий лише за умови ефективного використання ресурсів, економічних ризиків та інноваційних ідей. Тому підприємці йдуть безпрецедентним шляхом і проявляють найкращі якості працівника, такі як креативність, працьовитість та організаторські здібності. Бажання проявити себе в певній сфері діяльності, реалізувати свої ідеї та плоди своєї праці і зробити їх суспільним надбанням також цікавлять підприємців і відіграють важливу рушійну роль у суспільному житті. Таким чином, підприємці є першопрохідцями в просуванні свого бізнесу вперед, а підприємництво є рушійною силою економічного, соціального та культурного розвитку людського суспільства.

Підприємці (особливо висококваліфіковані) спрямовують свою діяльність на виробництво продукції з якісно новими характеристиками, а не

ВСЕ 2023

товарів-аналогів. Зрозуміло, що виробництво не приносить негайної віддачі (прибутку) підприємцю. Однак через певний проміжок часу, коли зміниться виробництво та його структура, а отже, і потреби суспільства, воно неодмінно принесе прибуток. Більше того, за умов, які складаються в результаті таких змін, прибуток, який отримує підприємець, покриває всі витрати. Через ці обставини кваліфіковані підприємці спрямовують більшу частину отриманого прибутку в господарську діяльність, а не на задоволення власних потреб.

В.М. Марченко зазначає, що: «Підприємницька діяльність є одним зі способів реалізації потенціалу особистості, прояву творчих здібностей у поєднанні з ризиками.

Підприємницькою діяльністю переважно займаються люди, які схильні до ризику та не бояться брати на себе відповідальність. Підприємництво може бути як видом діяльності, так і стилем господарювання, в основі якого закладено постійний пошук нових можливостей, орієнтація на інновації, уміння залучати й ефективно використовувати ресурси з різних джерел. Підприємництво в будь-яких його формах є одним із найважливіших чинників економічного зростання та стабільності держави, необхідним як суб'єктам господарської діяльності – фізичним та юридичним особам, так і суспільству в цілому. Всі країни, уряди яких підтримують підприємництво, досягають економічного успіху й процвітання» [27].

Доволі часто відбувається ототожнення підприємницької та бізнес-діяльності. Але, сучасні науковці не погоджуються із таким підходом.

Так, А.А. Жигірь вважає, що це нетотожні та нерівнозначні поняття , хоча досить близькі за значенням поняття. Бізнес є поняттям більш широким та містким [18].

Сментин Н.В. наводить аналогічну думку: «У господарській практиці підприємництво і бізнес зазвичай ототожнюються. Але це лише зовнішня проява. Насправді обидва ці терміни не тотожні. Бізнес охоплює відносини, які

ВСЕ 2023

виникають між усіма учасниками ринкової економіки та приводить у дію не тільки підприємців, але і споживачів, найманих робітників, державні структури.

Бізнес – поняття більш широке, ніж поняття підприємництво. Це обумовлено двома основними обставинами. По-перше, бізнес охоплює більший спектр видів діяльності шляхом проведення як одноразових, так і постійних бізнес-операцій.

Підприємництво здійснюється тільки у видах діяльності, дозволених законодавством України.

Підприємець – той, хто пройшов процедуру державної реєстрації в місцевих органах влади, набув певного статусу, має ліцензію або торговий патент, сплачує податки, веде облік та документацію.

По-друге, кількість учасників у бізнесі більша, ніж кількість офіційно зареєстрованих суб'єктів підприємницької діяльності. Тобто підприємництво є категорією бізнесу» [37].

Вже згадуваний нами В.М. Марченко наводить аналогічну позицію. Так, «Бізнес – будь-яка традиційна діяльність, результатом якої є отримання прибутку або іншої вигоди для власника, а підприємництво – діяльність, орієнтована на впровадження нововведень. Бізнес розпочинається з підприємництва, або підприємництво переростає в бізнес.

Оскільки підприємництво – система економічних зв'язків між суб'єктами економіки, прийнято виділяти 4 групи суб'єктів, що взаємодіють при здійсненні підприємницької діяльності:

1) безпосередньо підприємець (основою його підприємницької діяльності є приватна власність на засоби виробництва, коли підприємцем здійснюється увесь цикл підприємницької діяльності: пошук ресурсів, організація виробничого процесу та збутової діяльності, оптимізація цих процесів);

2) споживач (основа його діяльності – власність на дохід, економічний інтерес – задоволення потреб за рахунок доходу, отриманого від трудової діяльності);

ВСЕ! 2023

3) наймані робітники (вони є трудовим ресурсом для підприємництва, носіями знань, вмінь та навичок виконання окремих операційних процесів. Без їх поєднання з засобами виробництва підприємця підприємницька діяльність є неможливою)» [27].

На основі опрацювання теоретичного матеріалу, ми можемо сказати, що загалом методологію підприємництва можна визначити п’ятьма положеннями:

1. Заснування та розвиток бізнесу вимагає капіталу. Ефективність підприємця визначається зростанням капіталу, що свідчить про прибутковість та успішність діяльності.

2. Професіоналізм у підприємництві є запорукою його успіху та прибутковості. Підприємець має розуміти ефективні стратегії та методи реалізації продукції.

3. Важливо створювати нові, кращі за якісними та кількісними показниками товари, ніж у конкурентів, відповідно до законів конкуренції, що формують ринкові відносини.

4. Підприємець повинен усвідомлювати, що ринок визначається попитом покупців, що включає індивідуалів, організації, фірми чи корпорації. Ринкова стабільність залежить від балансу попиту та пропозиції, а також від державного регулювання.

5. Підприємництво стоїть перед дилемою прогресу та благополуччя: з одного боку, підвищення продуктивності та мінімізація трудових витрат, а з іншого – розширення виробництва і сфери послуг, що залучає нову кваліфіковану робочу силу. Це сприяє зростанню споживчого попиту, важливого для реалізації товарів.

Маємо зауважити, що підприємництво в Україні регулюється відповідними нормативними актами, й на відміну від того самого «бізнесу» має чітко законодавчо унормований понятійно-категоріальний апарат.

Відповідно Господарського кодексу України Підприємництво - це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська

ВСЕІ 2023

діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Проте, таке законодавче унормування не заважає існувати й іншим поглядам на сутність й зміст даного поняття. Сучасні дослідження вбачають у підприємництві активний та динамічний компонент світу бізнесу. Воно представляє ініціативну та незалежну діяльність, що провадиться громадянами або їх асоціаціями на основі власного ризику та майнової відповідальності. Головна мета цього процесу полягає у виробництві товарів, виконанні робіт, наданні послуг та досягненні прибутковості. [14, 18].

Н.В. Валінкевич зауважує, що «підприємництво – це організаційно-господарська творчість, яка докорінним чином відрізняється від звичайної ділової активності, що ґрунтується на використанні готових перевірених схем господарювання. Творчий, новаторський характер підприємництва надає особливий статус її носію – особистості, яка не «підлаштовується», як це відбувається у менеджера або керівника вже створеної компанії, під форми налагодженого виробництва» [13].

Прагнення до заробітку є ключовим стимулом для виробництва у системі вільного підприємництва. Підприємницька діяльність базується на регулярній, а не одноразовій основі, що свідчить про її систематичність. Однією з важливих характеристик підприємництва є діяльність за власний рахунок (на основі особистої власності), з індивідуальною ініціативою та власним ризиком. Воно являє собою відокремлений сегмент бізнесу, який вирізняється своєю інноваційністю та унікальністю. [20].

Підприємництву притаманні певні характерні риси, серед яких доцільно виділити: мобільність, гнучкість та динамічність; рішучість і наполегливість у бізнесі; Ініціативність, креативність та підприємливість; підприємницький дух; пошук нестандартних рішень; інновації у бізнесі тощо [5].

Суть підприємництва як методу господарювання розкривають його основні функції.

ВСЕ 2023

Ресурсна функція підприємництва полягає у прагненні до найбільш ефективного використання матеріальних, трудових, фінансових та інформаційних ресурсів з урахуванням їх результатів у науково-технічній, управлінській та виробничій діяльності.

Організаційна функція обмежується діяльністю, пов'язаною з організацією виробництва, збуту, маркетингу, управління та реклами.

Творча (інноваційна) функція полягає у сприянні створенню та впровадженню нових ідей, технічних, економічних і наукових розробок та проектів, пов'язаних з економічним ризиком.

Стимулююча (мотиваційна) функція полягає у формуванні мотиваційного механізму для ефективної та корисної праці, тобто ефективного використання ресурсів з урахуванням науково-технічних та управлінських результатів [27].

Деякі науковці виділяють ще такі функції, як соціальну та особистісну.

Соціальна функція полягає у виробництві товарів та наданні послуг, які задовольняють потреби суспільства. Що стосується особистісної функції, вона орієнтована на самовираження та самореалізацію підприємця, а також на отримання задоволення від власної діяльності. [6].

Н.В. Сментина виділяє також управлінську та захисну функції. Управлінська функція охоплює процес управління персоналом та загальною діяльністю підприємства. З іншого боку, захисна функція включає систему захисту прав та інтересів підприємців. Вона спрямована на створення сприятливих умов для бізнесу та вирішення макроекономічних проблем. Ця функція реалізується через взаємодію підприємців та їх асоціацій з державними структурами, міжнародними організаціями та фондами, а також через участь у проектах, які сприяють сталому розвитку підприємництва, особливо у сферах приватного та малого бізнесу [37].

ВСЕІ 2023

Валінкевич Н.В. пропонує також виділяти й інші функції підприємництва, що пов’язані із здійсненням конкретних операцій (облік, маркетинг, бюджетування тощо) [13].

З нашої точки зору, найбільш повно функції підприємницької діяльності наводяться у праці «Підприємництво в сучасних умовах розвитку України» (рис. 1.1).

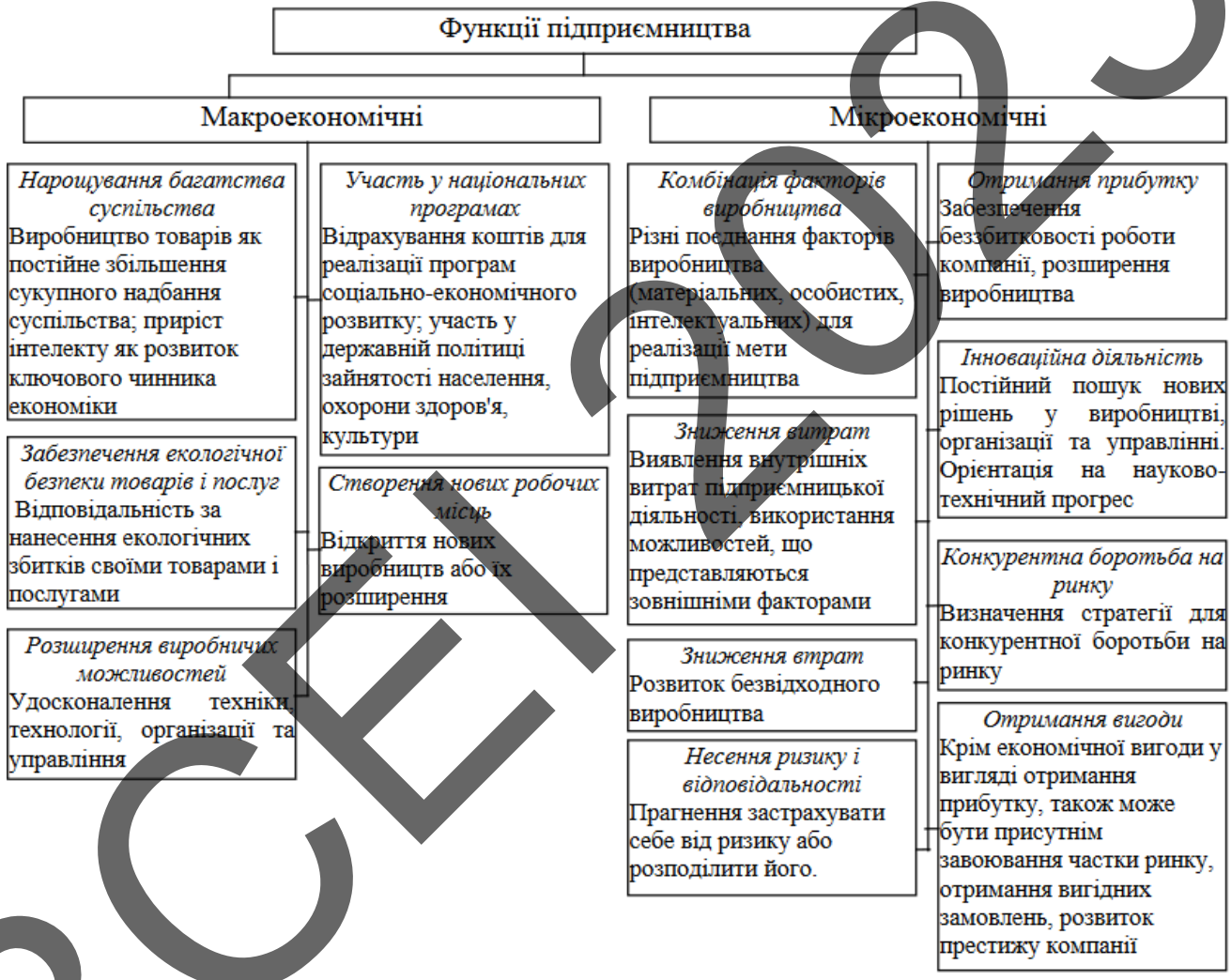

Рисунок 1.1 Класифікація функцій підприємництва [9]

Підприємницька діяльність базується на відповідних принципах, що закріплені у Господарському кодексі України. Підприємництво здійснюється на основі:

– вільного вибору підприємцем видів підприємницької діяльності;

ВСЕ ІТ 2023

– самостійного формування підприємцем програми діяльності, вибору постачальників і споживачів продукції, що виробляється, залучення матеріально-технічних, фінансових та інших видів ресурсів, використання яких не обмежено законом, встановлення цін на продукцію та послуги відповідно до закону;

– вільного найму підприємцем працівників;

– комерційного розрахунку та власного комерційного ризику;

– вільного розпорядження прибутком, що залишається у підприємця після сплати податків, зборів та інших платежів, передбачених законом;

– самостійного здійснення підприємцем зовнішньоекономічної діяльності, використання підприємцем належної йому частки валютної виручки на свій розсуд [2].

Відзначимо, що оскільки підприємницька діяльність є різновидом господарської діяльності, то і принципи її функціонування пов'язані із загальними принципами господарської діяльності.

Принципи підприємницької діяльності становлять основу правового регулювання відносин, що виникають у процесі її здійснення. Принципи - це суть правового регулювання таких відносин. Принципи не розкривають всієї повноти правової форми підприємницької діяльності. Принципи підприємництва лише інтегрують ці форми в єдине, але абстрактне ціле [37].

Стаття 55 Господарського кодексу України чітко визначає суб’єктів підприємницької діяльності.

Так, суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством.

Суб'єктами господарювання є:

ВСЕ 2023

1) господарські організації - юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до цього Кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку;

2) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці.

3. Суб'єкти господарювання залежно від кількості працюючих та доходів від будь-якої діяльності за рік можуть належати до суб'єктів малого підприємництва, у тому числі до суб'єктів мікропідприємництва, середнього або великого підприємництва.

Суб'єктами мікропідприємництва є:

фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи - підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;

юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Суб'єктами малого підприємництва є:

фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи - підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;

ВСЕ 2023

юридичні особи - суб’єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Суб’єктами великого підприємництва є юридичні особи - суб’єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) перевищує 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Інші суб’єкти господарювання належать до суб’єктів середнього підприємництва [2].

Узагальнено суб’єкти підприємницької діяльності наведені на рисунку 1.2 [27].

Окремо відзначимо, що існують й відповідні обмеження на зайняття підприємницькою діяльністю. Відповідно до Конституції України (стаття 42) та Господарського кодексу, деякі категорії осіб не можуть займатися підприємницькою діяльністю.

Не можуть бути суб'єктами господарювання:

– Особи, які не досягли повноліття. Виняток становлять особи, які досягли 16 років. Їх це не стосується, якщо вони мають письмову згоду батьків або піклувальника.

– Особи, які через психічну хворобу не здатні розуміти значення своїх дій та керувати ними.

– Військовослужбовці, працівники прокуратури, працівники суду, національної безпеки, органів внутрішніх справ, нотаріуси, працівники органів державної влади та управління.

– Особи, яким суд заборонено займатися визначеною діяльністю.

ВСЕ 2023

– Держслужбовці та інші особи, які уповноважені на виконання функцій держави.

– Президенти та віце-президенти державних підприємств,

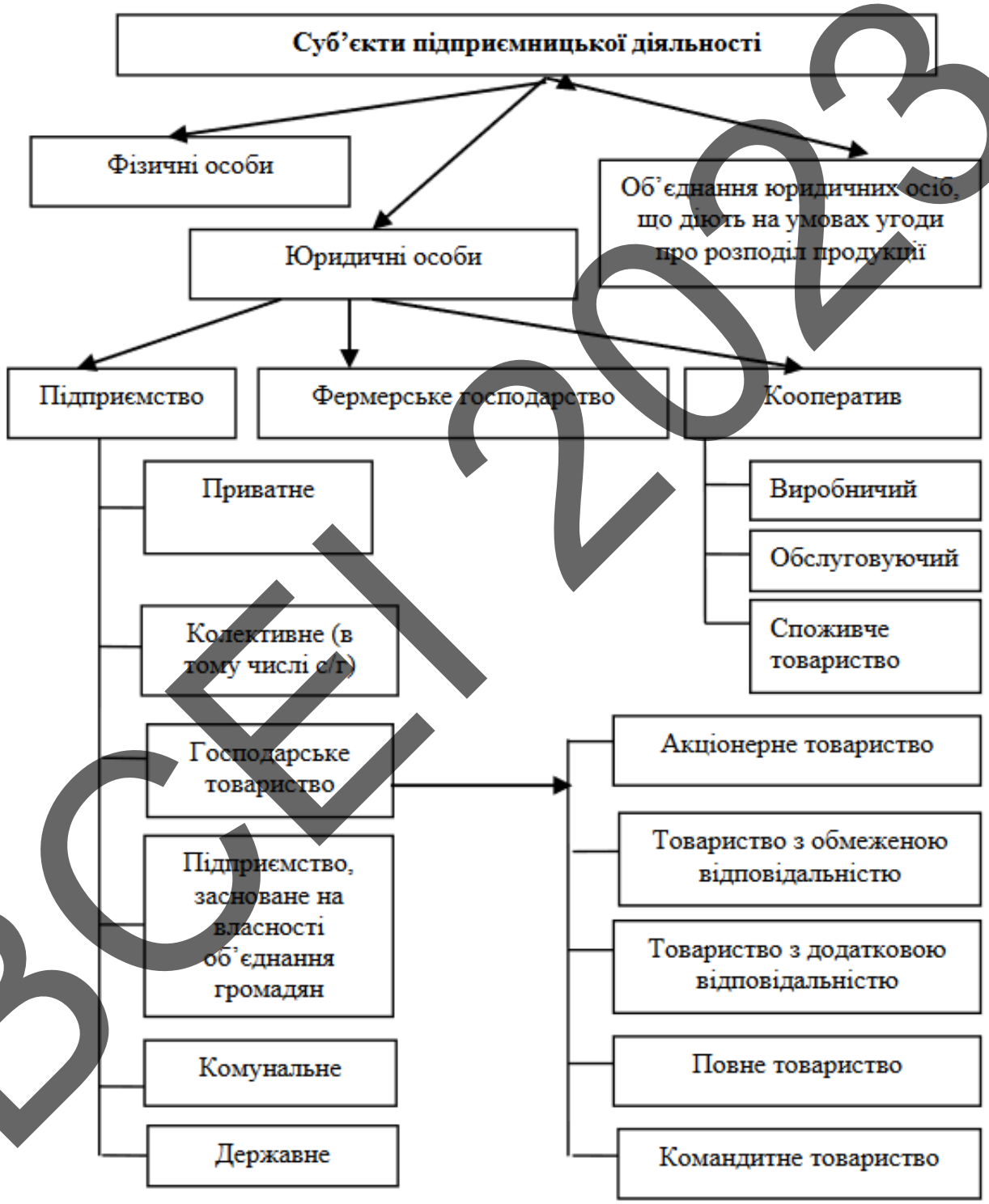

Рисунок 1.2 Суб'єкти підприємницької діяльності

ВСЕ 2023

– Керівники та заступники керівників державних підприємств, установ, організацій та їх структурних підрозділів, а також посадові особи державних органів, регіональних органів та органів місцевого самоврядування.

– Працівники державних органів, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

– Інші категорії осіб [2].

Підприємницька діяльність може охоплювати будь-який вид діяльності, який має на меті забезпечення підприємцеві підприємницького доходу або інших видів економічної або соціальної користі.

Тобто в якості об’єкта підприємницької діяльності можуть виступати: послуги; обладнання; транспорт; цінні папери; грошові кошти; ліцензії та дозволи тощо.

Загалом, не існує єдиної класифікації видів підприємництва.

За Небавою М.І. розрізняють такі види підприємництва, як: виробниче, комерційне та фінансове [28].

Предметом діяльності у виробничій сфері є процес управління виробництвом продукції, виконанням робіт і наданням послуг у кругообігу ресурсів - виробничі ресурси - виробництво - готова продукція (роботи, послуги) - товари - реалізація - валовий прибуток - фінансові результати.

Підприємництво у сфері виробництва передбачає визначення виду виробничої діяльності та номенклатури продукції (робіт, товарів або послуг), яку буде виробляти суб’єкт підприємницької діяльності. Підприємство буде існувати доти, доки суб'єкт його діяльності має споживачів, виявляє потреби потенційних споживачів у товарах (маркетингова діяльність), укладає договори між підприємцем і покупцем товарів, виробляє товари та послуги. Все необхідне для виробництва (робочу силу, сировину, інформацію) підприємець купує самостійно. У цьому контексті підприємець повинен вміти визначати основні виробничі операції, машини, сировину, матеріали, комплектуючі, виробничі та

ВСЕ 2023

невиробничі приміщення, необхідні для ведення бізнесу. Якщо підприємець не в змозі виконати певні завдання самостійно, до діяльності залучаються сторонні організації або фізичні особи.

Фінансові результати діяльності виробничих підприємств характеризуються прибутком і рентабельністю виробництва (відношенням прибутку до виробничих витрат). Чим успішнішим є підприємство, тим вищими є ці показники.

Сутність комерційної діяльності полягає в торгово-обмінних операціях з купівлі-продажу (перепродажу) товарів у кругообігу ресурси - товари - реалізація - валовий прибуток - фінансовий результат господарської діяльності.

Схема комерційного підприємництва схожа на виробниче підприємництво. Різниця полягає в тому, що в комерційному підприємництві відсутнє виробництво і є потреба в забезпеченні цього підприємства сировиною та матеріалами. Перед початком комерційного підприємництва проводиться аналіз ринку з метою визначення кількості та ціни товарів, які будуть закуповуватися, а також кількості та ціни товарів, які будуть продаватися. Остання повинна бути вищою за ціну закупівлі.

Комерційна діяльність включає наймання персоналу, який може здійснювати закупівельну, транспортну, збутову та іншу комерційну посередницьку діяльність, закупівлю товарів для подальшого продажу, будівництво, оренду та купівлю складів і магазинів для зберігання та продажу товарів, укладання договорів зі сторонніми організаціями на здійснення посередницької діяльності, фінансування компаній для закупівлі товарів, фінансування постачальників (продавців) та збір інформації, необхідної для ідентифікації покупця та продажу товарів покупцеві.

Предметом фінансової діяльності є господарський процес купівлі-продажу грошей, іноземної валюти та цінних паперів у процесі кругообігу ресурсів та обслуговування розрахункових операцій: ресурси для здійснення

ВСЕ 2023

господарської діяльності - купівля фінансових ресурсів - реалізація - валовий прибуток - фінансовий результат.

Схема фінансової діяльності подібна до комерційної. Підприємці виступають продавцями фінансових інструментів або надають фінансові інструменти в позику за певну плату. Грошові надходження від продажу фінансових інструментів використовуються для покриття витрат і отримання прибутку [35].

Підприємницька діяльність може бути класифікована за різними критеріями, такими як суб'єкт діяльності, предмет діяльності, спосіб створення, наявність обмежень у здійсненні діяльності, та ступінь охоплення стадій відтворювального процесу.

За суб'єктом діяльності підприємницька діяльність провадиться:

– юридичною особою. Вона може бути створено фізичними особами, але отримує статус юридичної особи після реєстрації і має окремий статус у правовідносинах.

– фізичною особою-підприємцем. Незалежним суб'єктом господарювання, який зареєстрований у встановленому порядку і має певні права та обов'язки.

За предметом діяльності:

– виробниче підприємництво. Здійснюється з метою вироблення товарів у матеріально-речовій формі.

– невиробниче підприємництво. Включає в себе надання послуг, виконання робіт, торгівлю, фінансову діяльність.

За наявністю обмежень у здійсненні діяльності:

– без додаткових дозволів. Діяльність, яка може здійснюватися без спеціальних дозволів від держави (ліцензій, патентів тощо).

– з додатковими дозволами. Така діяльність вимагає отримання спеціальних дозволів від державних органів. [27].

ВСЕ 2023

Підприємства не функціонують ізольовано, а діють в рамках відповідного підприємницького середовища. В найзагальнішому розумінні підприємницьке середовище визначають як певний комплекс умов та сил зовнішнього характеру, що впливають на можливості й кінцеві результати діяльності суб'єктів господарювання, а також дозволяють суб'єкту господарювання реалізувати визначені цілі та функції [37].

Науковці Опалько В.В. та Селіванов В.Л. визначають, що сутність підприємницького середовища розкривається через фактори впливу на підприємство. Ці фактори включають в себе: сукупність економічних, соціальних, правових умов (визначає рівень економічної свободи, який впливає на можливості започаткування та легкість ведення підприємницької діяльності); інвестиційний клімат у країні (важливий для залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій, що сприяє розвитку бізнесу); стабільність податкового законодавства та наявність податкових пільг (стабільна податкова система і пільги стимулюють підприємницьку активність та зменшують фінансове навантаження на бізнес); прозорість та легкість реєстраційних і дозвільних процедур (спрощення бюрократичних процедур сприяє ефективнішому та швидшому веденню бізнесу); рівень інноваційної активності суб'єктів господарювання (важливо для розвитку конкурентоспроможності та технологічного прогресу у країні) [35].

Досліджуючи сутність підприємницького середовища ми маємо погодитися із думкою Понідельчук Т. та Приходько Т. стосовно економічного змісту підприємницького середовища. Так, авторки визначають, що міст підприємницького середовища є складною системою, що утворюється діями (функціями) суб'єктів п'яти рівнів.

«Нанорівень представляють підприємці, які поєднують функції власника та управлінця; власники бізнесу; наймані керівники та працівники, які формують «техносферу». Склад їх функцій включає створення та розповсюдження «нових комбінацій» – інноваційний розвиток техніко- технологічної, організаційно-

ВСЕ 2023

економічної та інституційної підсистем суб'єктів мікрорівня – організацій та об'єднань.

Мікрорівень представлений підприємствами; некомерційними організаціями, що взаємодіють із бізнес-структурами; професійні утворення, які об'єднують підприємців, працівників у сферах діяльності, пов'язаних з інтересами бізнес-структур. Склад їх функцій: вибір об'єктів підприємницької діяльності; визначення організаційно-правової форми, що впливає на конкурентну позицію підприємства; мобілізація власних та залучених матеріальних, фінансових, трудових ресурсів; вироблення пропозицій щодо вдосконалення взаємодії бізнес-структур з органами влади, інститутами громадянського суспільства, розвитку чи обмеження конкуренції.

Мезоврівень представляють органи влади регіонального управління та органи місцевого самоврядування, які реалізують такі функції: встановлення порядку використання матеріальних та фінансових ресурсів регіону у межах своїх повноважень; визначення перспективних сфер розвитку бізнесу у регіоні та розробка документів стратегічного планування, спрямованих на їх ефективне використання; взаємодія з організаціями різного інституційного характеру з метою формування підприємницького середовища, що відповідає інтересам регіону.

Макрорівень представлений органами в структурі державної влади федерального рівня, які у сфері формування підприємницького середовища здійснюють створення та вдосконалення нормативно-правової бази, що регулює підприємницьку діяльність з позицій: розвитку конкуренції на ринку; посилення конкурентних позицій національного бізнесу на світовому ринку; забезпечення сумлінності діяльності бізнес-структур щодо споживачів; активізації їх інноваційної діяльності у техніко-технологічній, організаційно-економічній та інституційній сферах; підтримки суб'єктів нано- та мікрорівнів.

Глобальний рівень представлений вищими органами влади держави, економічними спілками, транснаціональними компаніями, економічними

ВСЕІ 2023

організаціями міжнародного рівня, що реалізують функції захисту інтересів національних бізнес-структур; об'єкти та характер конкурентних відносин; заходи та обсяги підтримки бізнесу» [34].

Такий підхід до тлумачення середовища підприємництва дає глибоке розуміння тих процесів, які відбуваються при здійсненні підприємницької діяльності, розмежовують функціональне наповнення підприємництва та створюють підвалини для визначення об’єктивного спрямування підприємництва.

1.2 Нормативне-правове регулювання підприємництва в Україні

Регулювання підприємництва представляє собою систему втручань та контролю з боку держави у діяльність підприємницьких суб'єктів. Це необхідно для реалізації цілей економічної політики країни, спрямованих на забезпечення сталого економічного розвитку, підвищення рівня життя та добробуту населення, а також для стимулювання постійного прогресу в економічних показниках держави та її регіонів [36].

Нормативно-правове регулювання підприємництва має подвійну природу (рис. 1.3.) [9]

Як ми вже зазначали вище, основним документом, що регулює правові засади підприємництва є Господарський кодекс України. Але, існують й інші нормативно-правові акти, зокрема:

– Податковий кодекс України регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає перелік податків та зборів, платників, їх права та обов’язки, відповідальність за порушення податкового законодавства тощо.

– Кодекс законів про працю України регулює трудові відносини всіх працівників. Ним визначено правові основи найму працівників підприємцем (укладання трудового договору, робочий час, нормування та оплату праці тощо).

ВСЕІ 2023

– Законом «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» визначено умови, механізми надання фінансової, інформаційної, консультаційної державної підтримки цим суб'єктам господарювання [20].

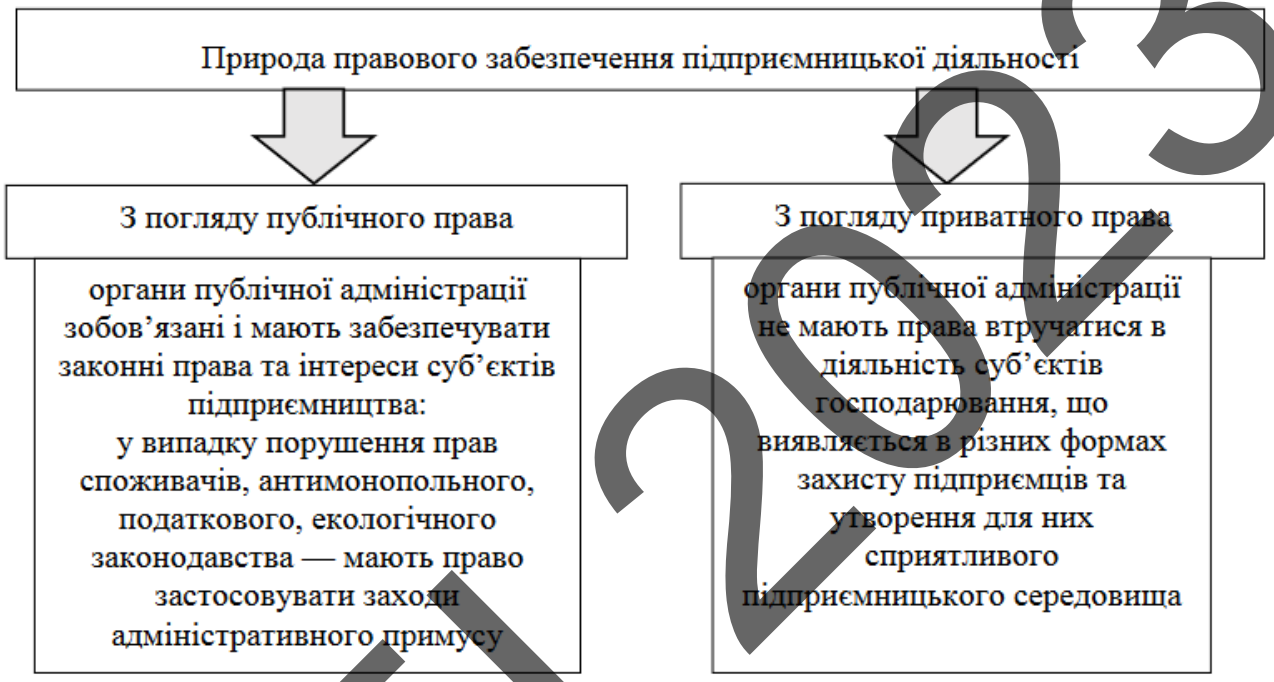

Рисунок 1.3 Подвійна природа нормативно-правового регулювання підприємництва

Один з наріжних законів – «Про підприємництво», який визначав загальні правові, економічні та соціальні засади здійснення підприємницької діяльності (підприємництва) громадянами та юридичними особами на території України, встановлював гарантії свободи підприємництва та його державної підтримки втратив чинність, окрім статті 4 «Обмеження у здійсненні підприємницької діяльності».

Загалом сучасне правове регулювання підприємництва полягає у таких напрямках дій (рис. 1.4).

ВСЕІ 2023

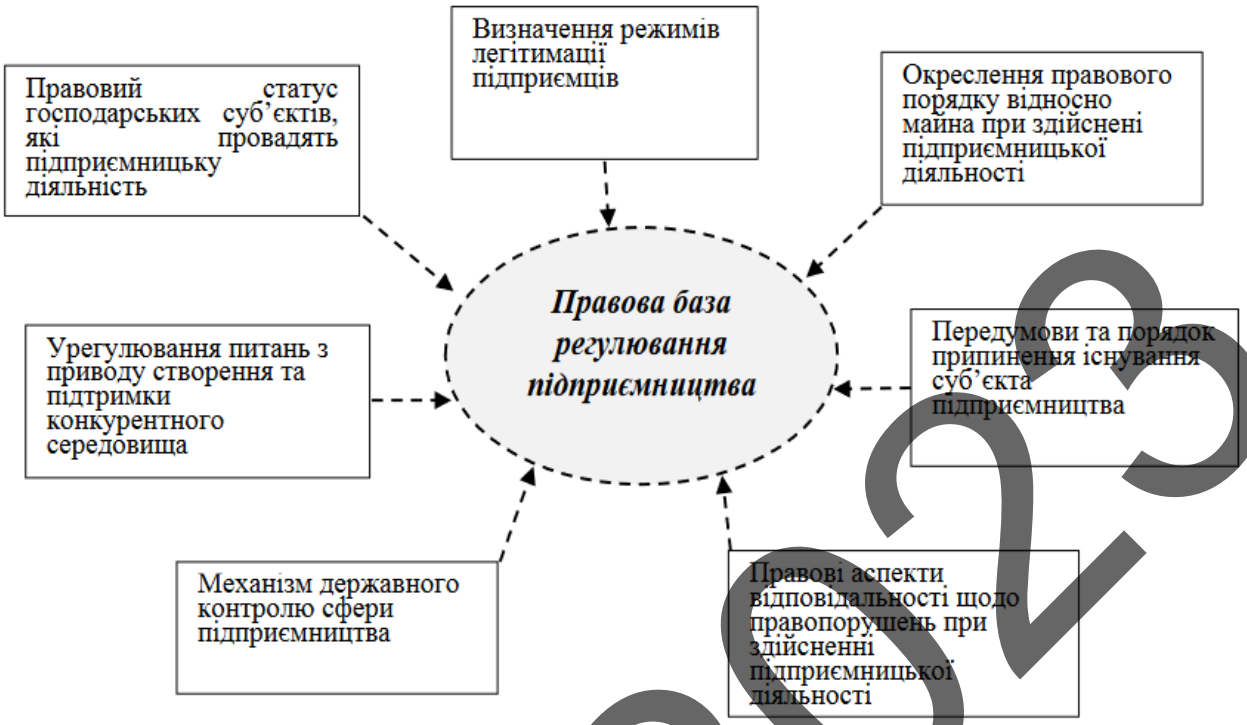

Рисунок 1.4 Напрями правового регулювання підприємництва [27]

Підсумовуючи рисунок 1.4 відзначимо, що сьогодні українське законодавство регулює підприємницьку діяльність за трьома ключовими напрямками:

1) законодавство, що визначає основи організації та діяльності суб'єктів господарювання (Господарський, Цивільний, Податковий кодекси, закони: «Про підприємництво», «Про господарські товариства», «Про акціонерні товариства» тощо.

2) законодавство, що захищає права найманої праці (Трудовий кодекс, закони: «Про охорону праці», «Про колективні договори і угоди», «Про оплату праці» тощо.

3) законодавство, що захищає права споживачів (закон «Про захист прав споживачів», «Про забезпечення функціонування української мови як державної» тощо).

Окремо відзначимо, що за умов воєнного стану є певні новели регулювання підприємницької діяльності [41].

ВСЕ 2023

Ці заходи введені у зв'язку з воєнним станом в Україні передбачають наступне:

1. Призупинення строків надання адміністративних послуг та видачі документів дозвільного характеру. Обмеження стосується усіх суб’єктів, що надають адміністративні послуги і дозвільні органи, на час дії воєнного стану. У місячний строк після закінчення воєнного стану, ці строки будуть поновлені.

2. Набуття права на ведення господарської діяльності. Під час воєнного стану право на ведення бізнесу може бути отримане через подання відповідних заяв до Міністерства економіки або Міністерства внутрішніх справ (для охоронних структур).

3. Постановою Кабінету Міністрів щодо ведення господарської діяльності визначено, що суб’єкти господарювання, які отримали право на ведення діяльності на основі декларації, повинні невідкладно, але не пізніше місяця після закінчення воєнного стану, звернутися до відповідних органів за отриманням необхідних документів.

4. Автоматичне продовження строкових ліцензій та документів дозвільного характеру. Дія цих документів автоматично продовжується на період воєнного стану.

ВСЕІ 2023

РОЗІДЛ 2 АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «КАЛИНА»

2.1 Організаційна характеристика Приватного акціонерного товариства «Калина»

Приватне акціонерне товариство "Калина" створене згідно з чинним законодавством України відповідно до рішення зборів засновників товариства 08 вересня 2000 року.

ПрАТ "Калина" спочатку було створене як Закрите акціонерне товариство "Калина", зареєстроване Калиновською районною державною адміністрацією Винницької області відповідно до Свідоцтва від 22 вересня 2000 року та продовжує свою діяльність як Приватне акціонерне товариство «Калина» у зв'язку з перейменуванням згідно з рішенням позачергових загальних зборів акціонерів від 14 жовтня 2010 року та приведенням у відповідність до Закону України "Про акціонерна товариства".

Приватне акціонерне товариство "Калина" є єдиним та повним правонаступником Закритого акціонерного товариства "Калина".

Товариство є юридичною особою з дня державної реєстрації його статуту. Товариство має самостійний баланс, розрахунковий, валютний та інші рахунки в установах банку, печатку з власним найменуванням, інші печатки і штампи, а також фірмовий знак, які затверджуються Правлінням товариства і реєструються в установленому порядку, товарний знак відповідно до діючого положення, а також друкований орган.

Товариство не відповідає за зобов'язання засновника, а засновник за зобов'язання товариства.

Для досягнення мети своєї діяльності товариство має право укладати угоди (договори, контракти), в тому числі договори купівлі-продажу, набувати майнових і немайнових прав, нести відповідні зобов'язання, виступати позивачем і відповідачем в суді, арбітражному суді та третейському суді.

ВСЕ 2023

Товариство має право в установленому чинним законодавством України порядку:

- випускати цінні папери;

- засновувати самостійно і разом з іншими юридичними і фізичними особами, як на території України так і за її межами спільні підприємства, господарчі товариства з правом юридичної особи;

- створювати на території та за її межами свої філії та представництва, а також дочірні підприємства.

Товариство самостійно планує свою виробничу і фінансово-господарську діяльність, а також соціальний розвиток колективу, проводить роботу на основі договорів із замовниками та постачальниками.

Товариство має право відкривати рахунки в закордонних банках відповідно до чинного законодавства України і зарубіжних держав.

В процесі здійснення зовнішньоекономічної діяльності Товариство користується повним обсягом прав юридичної особи згідно з діючим законодавством України та статутом товариства.

Майно Приватного акціонерного товариства «Калина» складається з основних фондів та обігових коштів, а також цінностей, вартість яких відображена в балансі товариства.

Товариство є власником:

- майна, переданого йому засновником у власність;

- майна, придбаного внаслідок його фінансово-господарської діяльності;

- продукції, виробленої в результаті господарської діяльності;

одержаних доходів;

- іншого майна, набутого на підставах, не заборонених чинним законодавством.

Товариство здійснює володіння, користування і розпорядження своїм майном у відповідності з цілями своєї діяльності.

Товариство несе відповідальність за свої зобов'язання в межах належного йому майна згідно з чинним законодавством.

ВСЕ 2023

Товариство самостійно розпоряджається грошовими коштами згідно статуту та чинного законодавства.

Відповідно до Статуту (нова редакція) найвищими повноваженнями, щодо його діяльності, наділені органи управління акціонерного товариства, а саме: загальні Збори Акціонерів; Генеральний директор; Дирекція; Ревізор (Ревізійна комісія).

Загальні збори акціонерів є Вищим органом управління товариства. У Загальних зборах акціонерів мають право брати участь особи, що є власниками акцій на день проведення зборів, або їх повноважні представники.

До компетенції Загальних зборів акціонерів Приватного акціонерного товариства «Калина» належать:

1) визначення основних напрямів діяльності Товариства і затвердження його планів та звітів про їх виконання;

2) внесення змін до Статуту товариства;

3) обрання та відкликання членів Спостережної ради товариства;

4) обрання та відкликання членів Правління та Ревізійної комісії;

5) затвердження річних результатів діяльності товариства, включаючи його дочірні підприємства, затвердження звітів і висновків Ревізійної комісії, порядку розподілу прибутку, строк та порядок виплати частки прибутку (дивідендів), визначення порядку покриття збитків;

6) створення, реорганізація та ліквідація дочірніх підприємств, філій та представництв, затвердження їх статутів та положень;

7) внесення рішень про притягнення до майнової відповідальності посадових осіб органів управління товариства;

8) затвердження правил процедури та інших внутрішніх документів Товариства, визначення організаційної структури товариства;

9) вирішення питання про придбання товариством акцій, що випускаються ним;

10) визначення умов оплати праці посадових осіб Товариства, його дочірніх підприємств, філій та представництв;

ВСЕ 2023

11) прийняття рішення про реорганізацію та припинення діяльності товариства, призначення ліквідаційної комісії, затвердження ліквідаційного балансу;

12) Загальні збори акціонерів можуть розглядати й інші питання діяльності Товариства, які не урегульовані законом.

Позачергові Загальні збори акціонерів скликаються Правлінням з його ініціативи на вимогу Спостережної ради або Ревізійної комісії, у разі неплатоспроможності товариства.

Спостережна рада Приватного акціонерного товариства «Калина» є органом управління товариства, що представляє інтереси акціонерів в період між Загальними зборами акціонерів і контролює та регулює діяльність Правління товариства.

Спостережна рада обирається Загальними зборами акціонерів з числа акціонерів у кількості 5 членів строком на 5 років. Член Спостережної ради не може бути одночасно членом Правління та (або) Ревізійної комісії Товариства. Порядок формування Спостережної ради регулюється внутрішніми нормативними документами.

Спостережна рада в межах своєї компетенції:

1) вимагає скликання позачергових Загальних зборів акціонерів у випадках, коли цього вимагають інтереси акціонерів і товариства в цілому;

2) вирішує питання про винесення на розгляд Загальних зборів акціонерів тих чи інших питань;

3) розглядає висновки, матеріали перевірок і службових розслідувань, здійснюваних Ревізійною комісією;

4) подає Загальним зборам акціонерів пропозиції з питань діяльності товариства;

5) погоджує порядок денний Загальних зборів акціонерів;

6) заслуховує поточні звіти Правління про діяльність товариства;

7) аналізує дії Правління по керівництву поточною діяльністю товариства,

ВСЕ 2023

реалізації технічної та цінової політики;

8) ініціює проведення позачергових ревізій та аудиторських перевірок фінансово-господарської діяльності товариства;

9) попередньо погоджує проекти договорів (угод), в тому числі купівлі-продажу на суму, що не перевищує 10 % валюти балансу;

10) рекомендує Загальним зборам акціонерів розмір та спосіб зміни статутного фонду товариства;

11) рекомендує Загальним зборам акціонерів розмір дивідендів;

12) подає Загальним зборам акціонерів рекомендації щодо доцільності створення або припинення діяльності дочірніх підприємств, філій та представництв товариства.

Рішенням Загальних зборів акціонерів на Спостережну раду може покладатися виконання окремих функцій, що належать до компетенції Загальних зборів акціонерів товариства.

Правління є виконавчим органом Приватного акціонерного товариства «Калина» і здійснює керівництво його поточною діяльністю.

Правління обирається Загальними зборами акціонерів у кількості 7 членів на строк 5 років. Функція обрання членів Правління може бути делегована відповідним рішенням Загальних зборів акціонерів Спостережній раді товариства. До складу Правління товариства входять Голова Правління, заступники Голови Правління та члени Правління. Член Правління не може одночасно бути членом Спостережної ради та (або) Ревізійної комісії. Порядок обрання та формування Правління регулюється внутрішніми нормативними документами товариства.

До компетенції Правління Приватного акціонерного товариства «Калина» належать:

1) затвердження поточних планів діяльності товариства та заходів, необхідних для їх виконання;

2) розробка бізнес-планів та інших програм фінансово-господарської діяльності товариства;

ВСЕ 2023

3) укладання договорів (угод), в тому числі купівлі-продажу на суму, що не перевищує 5% валюти балансу;

4) затвердження щорічних кошторисів, штатного розпису та посадових окладів працівників товариства;

5) організація ведення бухгалтерського обліку та звітності товариства, надання річного звіту та балансу товариства на затвердження Загальних зборів акціонерів;

6) прийом та звільнення працівників товариства, ведення обліку кадрів, встановлення систем заохочення та накладання стягнень на працівників товариства;

7) організація, скликання та проведення Загальних зборів акціонерів, затвердження порядку денного зборів (за погодженням із Спостережною радою);

8) укладання колективного договору;

9) здійснення інших дій, передбачених цим Статутом, внутрішніми нормативними документами Товариства, рішеннями Загальних зборів акціонерів і Спостережної ради.

До компетенції Правління належать всі питання діяльності Товариства, крім тих, що згідно з чинним законодавством, цим Статутом або рішенням Загальних зборів акціонерів Товариства віднесені до компетенції іншого органу Товариства. Загальні збори акціонерів можуть прийняти рішення про передачу частини належних йому повноважень до компетенції Правління.

Ревізійна комісія Приватного акціонерного товариства «Калина» здійснює перевірку фінансово-господарської діяльності Правління Товариства, його дочірніх підприємств, філій, та представництв.

Ревізійна комісія обирається Загальними зборами акціонерів з числа акціонерів у кількості 3 членів на 5 років.

Ревізійна комісія у відповідності з покладеними на неї завданнями здійснює чергові та позачергові перевірки. Порядок проведення перевірок і організація роботи Ревізійної комісії регулюється внутрішніми нормативними документами товариства.

ВСЕ 2023

Товариство має наступні дільниці:

- підготовча дільниця;

- розкрійна дільниця;

- швейні дільниці;

- оздоблювальна дільниця;

- інші господарські та адміністративні підрозділи.

ПрАТ "Калина" не має дочірних підприємств, філії, представництва та інші відокремлені структурні підрозділи.

Основні види діяльності із зазначенням найменування виду діяльності та коду за КВЕД: 14.14 - Виробництво спіднього одягу; 14.13 – Виробництво іншого верхнього одягу; 46.42 - Оптова торгівля одягом і взуттям.

Основною діяльністю Приватного акціонерного товариства «Калина» є пошиття одягу з давальницької сировини.

Основними видами продукції є сорочка чоловіча, блуза та плаття жіночі. У 2022 році товариством було пошито 270402 одиниць готових виробів, що на 39502 одиниць більше в порівнянні з 2021 роком. Дохід від реалізації продукції за 2022 рік склав 41322,8 тис. грн., що на 12991,2 тис. грн. більше, ніж у 2021 році. Частка експорту склала 98,9% в загальному обсязі продажів.

Товариство не залежить він сезонних змін.

Основними ринками збуту в минулому році була Німеччина. З метою розширення виробництва та залучення нових клієнтів, товариством розробляються та пропонуються клієнтам різні методи обробки тканини та виробничі процеси для оновлення асортименту та покращення моделей. Давальницька сировина та готові вироби доставляється Замовниками послуг на товариство самостійно.

Управління на ПрАТ «Калина» має таку структуру (рис.2.1.).

Як видно, структура управління носить лінійний характер, дворівнева, що для даного підприємства, на даному етапі розвитку являється оптимальним.

З рисунка 2.1 видно, що на фірмі основні комерційні функції виконують директор та його заступники.

ВСЕ 2023

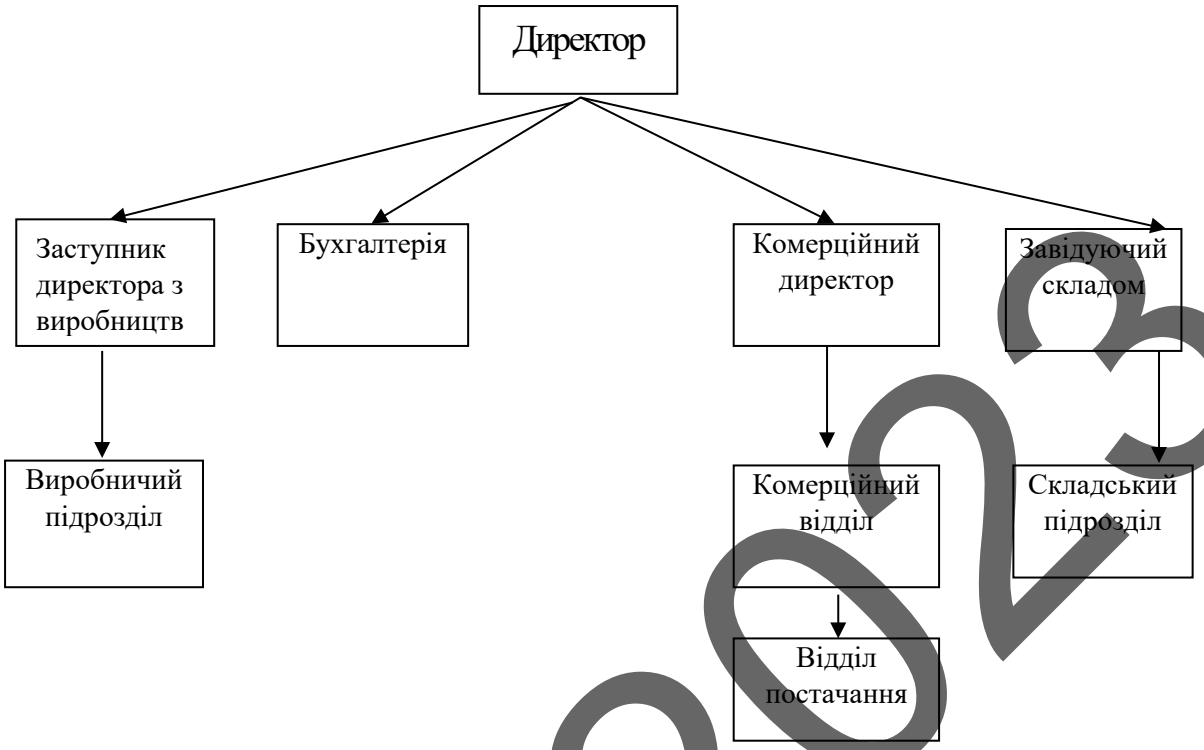

Рисунок 2.1 Організаційна структура управління ПрАТ «Калина»

2.2 Фінансово-економічна характеристика Приватного акціонерного товариства «Калина»

У процесі аналізу діяльності суб'єкта господарювання та виконання завдань дослідження, нами розглянуті основні техніко-економічні показники його роботи, виконання їхніх планових значень. Джерелами інформації для аналізу виступають дані статистичної звітності Приватного акціонерного товариства «Калина» (таблиця 2.1).

Наведені у таблиці 2.1 дані свідчать, що за 2020-2022 рр. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, робіт та послуг зросла на 60%, при чому основне збільшення припало на постковідний 2021 рік, тоді як 2022 року підприємству в цілому вдалось утримати позиції, в тому числі й за рахунок отриманні певних замовлень від збройних сил.

ВСЕІ 2023

Таблиця 2.1

Аналіз основних економічних та фінансових показників діяльності Приватного акціонерного товариства «Калина» за період 2020-2022 рр.

№ п/п	Показник	Одиниця виміру	Рік			Відхилення	
			2020	2021	2022	+,-	%
1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, робіт та послуг	Тис. грн.	64461	101563	103582	39121	60
2	Середньо облікова чисельність штатних працівників	осіб	248	410	426	178	71
3	Середньорічна продуктивність праці одного працівника	Тис. грн./ на особу	259,9	247,7	243,2	-16,7	-7
4	Фонд заробітної плати працівників	Тис. грн.	36199	65950	66123	29924	83
5	Загальні витрати(собівартість)	Тис. грн.	49277	79447	76499	27222	55
6	Валовий прибуток	Тис. грн.	15184	22116	27083	11899	78
7	Адміністративні витрати	Тис. грн.	6076	15952	14306	8230	235
8	Фінансовий результат від операційної діяльності	Тис. грн.	3069	3335	11818	8749	385
9	Операційні витрати	Тис. грн.	54247	102813	101621	47374	87
10	Чистий прибуток	Тис. грн.	1892	1208	9639	7747	410
11	Витратомісткість продукції (витрати на 1 грн. реалізованої продукції)	Грн.	0,84	1,01	0,98	0,14	16
12	Рентабельність	%	3,4	1,2	9,5	6,1	179

ВСЕ 2023

Вищенаведене нарощення обсягів чистого доходу цілком логічно призвело до збільшення кількості працівників Приватного акціонерного товариства «Калина» га 178 осіб за аналізований період.

Відзначимо, що попри збільшення обсягів виручки, загальна продуктивність праці одного працівника Приватного акціонерного товариства «Калина» впала на 16,7 тис.грн. або на 7%. Тобто з одного боку маємо

збільшення обсягів виробництва та продажу, а з іншого – не вельми ефективне використання наявного трудового ресурсу. Зазначене зниження є загрозливою ознакою для підприємства в умовах війни з Росією.

Очікувано відбулося зростання зведеного фонду заробітної плати праці одного працівника Приватного акціонерного товариства «Калина» – на 83%. При чому, таке загальне збільшення не надто змінило рівень середніх доходів одного працівника – вони зросли з 12,1 тис.грн. у 2020 році до майже 13 тис.грн. у 2022 році. Таке зростання з одного боку свідчить про можливості Приватного акціонерного товариства «Калина», а з іншого не покриває навіть інфляційні знецінення за 2022 рік. Хоча, заробітна плата працівників Приватного акціонерного товариства «Калина» і є цілком конкурентною в галузі.

Показник собівартості Приватного акціонерного товариства «Калина» зріс з 2020 по 2022 рр. на 55%, а вже згадувана виручка від реалізації – на 60%. Така відмінність позитивно характеризує ефективність виробничих процесів і свідчить про здатність підприємства до подальшого нарощення діяльності.

Щодо показника прибутку Приватного акціонерного товариства «Калина» то він виріс на 78%. Формально це свідчить про позитиву динаміку діяльності. Але, якщо врахувати інфляцію за аналізований період на рівні 41,6%, то отримані значення валової прибутковості вже не є такими оптимістичними.

Значення показників операційних (витрати Приватного акціонерного товариства «Калина» для ведення бізнесу, виробництва товарів і послуг) та адміністративних витрат (загальногосподарські витрати Приватного акціонерного товариства «Калина», що включають витрати на утримання управлінського персоналу, витрати на їх відрядження, на утримання основних засобів що перебувають в загальному користуванні тощо) так само зросли. При чому адміністративні майже в 3,5 рази, що було спричинено зростанням загальної чисельності працівників підприємства (на 178 осіб), тоді як операційні

ВСЕ 2023

лише на 82%. Тож, такий розрив свідчить про необхідність перебудови системи менеджменту Приватного акціонерного товариства «Калина».

Чистий прибуток Приватного акціонерного товариства «Калина» зріс за 2020-2022 рр. майже в 4 рази, що свідчить про ефективність вищезгаданих витрат та загальну ефективність діяльності.

Про ефективність діяльності також свідчить зростання показника рентабельності Приватного акціонерного товариства «Калина».

Рентабельність - це показник, що вимірює економічну ефективність діяльності компанії. Він вказує на те, наскільки ефективно компанія використовує свої ресурси - матеріальні, трудові, фінансові, та інші. Цей показник розраховується як співвідношення отриманого прибутку до активів компанії, що беруть участь у формуванні цього прибутку.Майже 300% зростання рентабельності засвідчую загальну правильність дій менеджменту підприємства.

Але, поряд із всіма позитивними тенденціями, що відображені у таблиці 2.1 наявна й негативна. Так, виросли витрати на одиницю продукції, тобто показник, який характеризує витратомісткість продукції і визначається як відношення загальної суми витрат на виробництво і реалізацію продукції до вартості виробленої продукції в діючих цінах. Таким чином у 2021 році сукупні витрати Приватного акціонерного товариства «Калина» на 1% перевищували вартість продукції. Вже 2022 року показник знизився до 0,98, але все одно його значення було надто високим, що свідчить про необхідність критичного перегляду статей витрат з метою їх зниження.

Надалі проаналізуємо баланс Приватного акціонерного товариства «Калина» за 2020-2022 рр. (таблиця 2.2).

Отже, з розрахованих даних ми бачимо, що в структурі активів Приватного акціонерного товариства «Калина» за 2020-2022 рр. переважають оборотні активи, тобто це майнові цінності, які залучаються в господарський процес і зазвичай використовуються повністю протягом одного операційного

ВСЕ 2023

циклу. На практиці до оборотних активів відносять ресурси зі строком використання менше ніж один рік, або впродовж усього операційного циклу, якщо він триває довше року. Такі активи можуть включати готівку, товарні запаси, дебіторську заборгованість та інші короткострокові активи. За аналізований період їх структурне значення виросло на 1% або на 9258 тис. грн.

Таблиця 2.2

Порівняльний аналітичний баланс Приватного акціонерного товариства «Калина» за 2020-2022 рр.

Показники балансу	2020 рік		2021 рік		2022 рік		Відхилення 2022 від 2021 року		Відхилення 2022 від 2020 року	
	Сума, тис. грн.	Структура, %	Сума, тис. грн.	Структура, %	Сума, тис. грн.	Структура, %	(+,-)	(%)	(+,-)	(%)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Актив										
Необоротні активи	7382	24	7201	26	8813	23	1612	3	1431	-1
Оборотні активи	23021	76	20684	74	30549	77	9865	3	9528	1
Баланс	30403	100	27885	100	39362	100	11477	0	8959	0
Пасив										
Власний капітал	17628	58	18836	68	28475	72	9639	4	10847	14
Довгострокові зобов’язання та забезпечення	0		0		3422	9	0	0	3422	9
Поточні зобов’язання та забезпечення	12775	42	9049	32	7465	19	-1584	-13	-5310	-23
Баланс	30403	100	27885	100	39362	100	11477	0	8959	0

В структурі пасивів Приватного акціонерного товариства «Калина» за 2020-2022 рр. відбулась одна значна зміна – вперше за тривалий період

ВСЕ 2023

підприємство було змушене звернутися за довгостроковим банківським кредитуванням. Їх обсяг 2022 року склав 3422 тис. грн. або 9% від структури пасивів. Причинами такого кроку була необхідність підтримки збільшення виробництва на рівні 2021 року та виклики пов’язані із нападом Росії.

Власний капітал Приватного акціонерного товариства «Калина» за 2020-2022 рр. також зріс на 10847 тис. грн. за рахунок нерозподіленого прибутку тобто частини прибутку компанії, яка не виплачується як дивіденди акціонерам, а залишається в компанії. Ці кошти можуть в подальшому бути використані для реінвестування в бізнес (наприклад, на розширення, модернізацію, дослідження та розробки), для погашення боргів або як резерв на майбутні фінансові потреби.

Нерозподілений прибуток важливий для Приватного акціонерного товариства «Калина», оскільки він дозволяє самостійно фінансувати свої проекти та стратегії розвитку без необхідності залучення додаткового зовнішнього фінансування.

Крім того, серед науковців існує думка, що обсяг нерозподіленого прибутку може бути індикатором фінансового здоров'я компанії, оскільки стабільний або зростаючий нерозподілений прибуток часто свідчить про добре управління та рентабельність бізнесу. Тобто це додатковий показник, що свідчить про сприятливий фінансово-економічний стан Приватного акціонерного товариства «Калина».

Також за аналізований період знизились обсяги поточних зобов’язань Приватного акціонерного товариства «Калина», в першу чергу за рахунок зменшення заборгованості за роботи, товари, послуги. Враховуючи, що підприємство активно працює на умовах отримання давальницьких операцій, така тенденція є позитивною.

В цілому ми можемо сказати, що баланс Приватного акціонерного товариства «Калина» є раціональним, ефективним та свідчить про непогані перспективи подальшої діяльності підприємства.

ВСЕІ 2023

Перейдемо далі до аналізу показників ліквідності та платоспроможності Приватного акціонерного товариства «Калина» за 2020-2022 рр. (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Розрахунок ліквідності та платоспроможності
Приватного акціонерного товариства «Калина» за 2020-2022 рр.

№ п/п	Показник	Одиниця виміру	Рік		
			2020	2021	2022
1	Коефіцієнт покриття	–	1,8	2,3	4,1
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	–	1,1	1,4	2,6
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	–	0,4	0,4	1
4	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	–	1	1,4	2,1
5	Коефіцієнт фінансової автономії	–	0,6	0,7	0,7
6	Коефіцієнт фінансової стійкості	–	0,6	0,7	0,8
7	Оборотність обігових коштів	Об.	2,1	3,6	2,6

Коефіцієнт покриття або коефіцієнт поточної ліквідності, відомий також як коефіцієнт оборотного капіталу, є фінансовим показником, який використовується для оцінки здатності компанії покривати свої короткострокові зобов'язання за допомогою своїх поточних активів. Цей коефіцієнт надає уявлення про ліквідність компанії та її здатність впоратися з фінансовими зобов'язаннями в короткостроковій перспективі.

Ідеальне значення коефіцієнту поточної ліквідності залежить від галузі, але загалом, коефіцієнт більше 1 вважається сприятливим, оскільки це свідчить про те, що компанія має достатньо активів для покриття своїх поточних зобов'язань. Однак надто високий коефіцієнт може вказувати на неефективне використання активів.

Саме таку ситуацію ми спостерігаємо на нашому підприємстві. Поточна ліквідність Приватного акціонерного товариства «Калина» зростає протягом

ВСЕІ 2023

аналізованого періоду, що підтверджує вже згадувану нами вище неефективність використання активів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності (також відомий як коефіцієнт "кислотного тесту") - це фінансовий показник, який використовується для оцінки здатності компанії оперативно покрити свої короткострокові зобов'язання (заборгованість), використовуючи найбільш ліквідні активи, тобто ті, які можуть бути швидко перетворені на готівку.

Цей показник є важливим, оскільки він відображає фінансову стабільність компанії та її здатність виконувати короткострокові фінансові зобов'язання без потреби в продажу або зміні своїх довгострокових активів. Високий коефіцієнт швидкої ліквідності може свідчити про хорошу ліквідність компанії, тоді як низький коефіцієнт може вказувати на потенційні фінансові труднощі.

Значення швидкої ліквідності Приватного акціонерного товариства «Калина» так само зростає протягом 2020-2022 рр. і значно перевищує нормативні знання (0,8-1,0).

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, також відомий як коефіцієнт готівкової ліквідності, є фінансовим показником, що використовується для оцінки здатності компанії виконувати свої найбільш невідкладні короткострокові зобов'язання за допомогою своїх найбільш ліквідних активів, без потреби продавати запаси або залучати додаткове фінансування. Цей коефіцієнт дозволяє оцінити, наскільки компанія фінансово здорова в найкороткостроковішій перспективі. Високий коефіцієнт абсолютної ліквідності може вказувати на те, що компанія має достатньо коштів для покриття своїх поточних зобов'язань, що є позитивним індикатором її фінансової стабільності. Нормативним є значення на рівні 0,2-0,4.

Стосовно Приватного акціонерного товариства «Калина» то абсолютна ліквідність підприємства є надто високою, що свідчить про накопичення готівки на рахунках. Така поведінка може й не ефективною, але є економічно виправдаю за умові війни.

ВСЕІ 2023

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами — це фінансовий показник, який вимірює, наскільки оборотні активи компанії фінансуються за рахунок її власного капіталу. Цей коефіцієнт важливий, оскільки він демонструє фінансову незалежність та стабільність компанії, а також її здатність фінансувати поточну діяльність без залучення додаткового зовнішнього фінансування.

Отримані значення коефіцієнту забезпеченості власними оборотними засобами Приватного акціонерного товариства «Калина» свідчить про те, що компанія ефективно використовує свій власний капітал для фінансування своєї діяльності та має вищу фінансову стабільність.

Коефіцієнт фінансової автономії — це фінансовий показник, який вимірює ступінь фінансової незалежності компанії, а саме яку частку її активів фінансується за рахунок власного капіталу. Цей коефіцієнт є важливим індикатором фінансової стабільності та довгострокової життєздатності компанії, оскільки він показує, наскільки компанія залежить від зовнішніх джерел фінансування, таких як позики та кредити.

Для Приватного акціонерного товариства «Калина» за 2020-2022 рр. значення цього показника зростає і перевищує нормативне значення – 0,5.

Коефіцієнт фінансової стійкості - це фінансовий показник, який використовується для оцінки здатності компанії витримувати фінансові негаразди і вести діяльність в довгостроковій перспективі. Цей коефіцієнт допомагає визначити, наскільки компанія залежить від зовнішнього фінансування, і оцінює її фінансову здоров'я та стабільність. Нормативним вважається значення 0,85-0,9.

Маємо відзначити, що це єдиний синтетичний показник аналізу фінансової стабільності Приватного акціонерного товариства «Калина» який за 2020-2022 рр., який є нижчим за нормативне значення. Така ситуація є цілком логічною через залучення зовнішніх кредитів підприємством з причин, що описані вище.

ВСЕІ 2023

Оборотність обігових коштів — це фінансовий показник, який вимірює швидкість, з якою обігові кошти компанії перетворюються на доходи або продажі протягом певного періоду. Цей показник допомагає оцінити ефективність управління компанією своїми поточними активами і зобов'язаннями, а також здатність компанії генерувати продажі зі своїх обігових коштів. Високий коефіцієнт оборотності обігових коштів Приватного акціонерного товариства «Калина» за 2020-2022 рр. вказує на те, що компанія ефективно використовує свої обігові кошти для генерації доходів.

Узагальнено ключові значення рентабельності та ліквідності Приватного акціонерного товариства «Калина» подані нижче на рисунку 2.2.

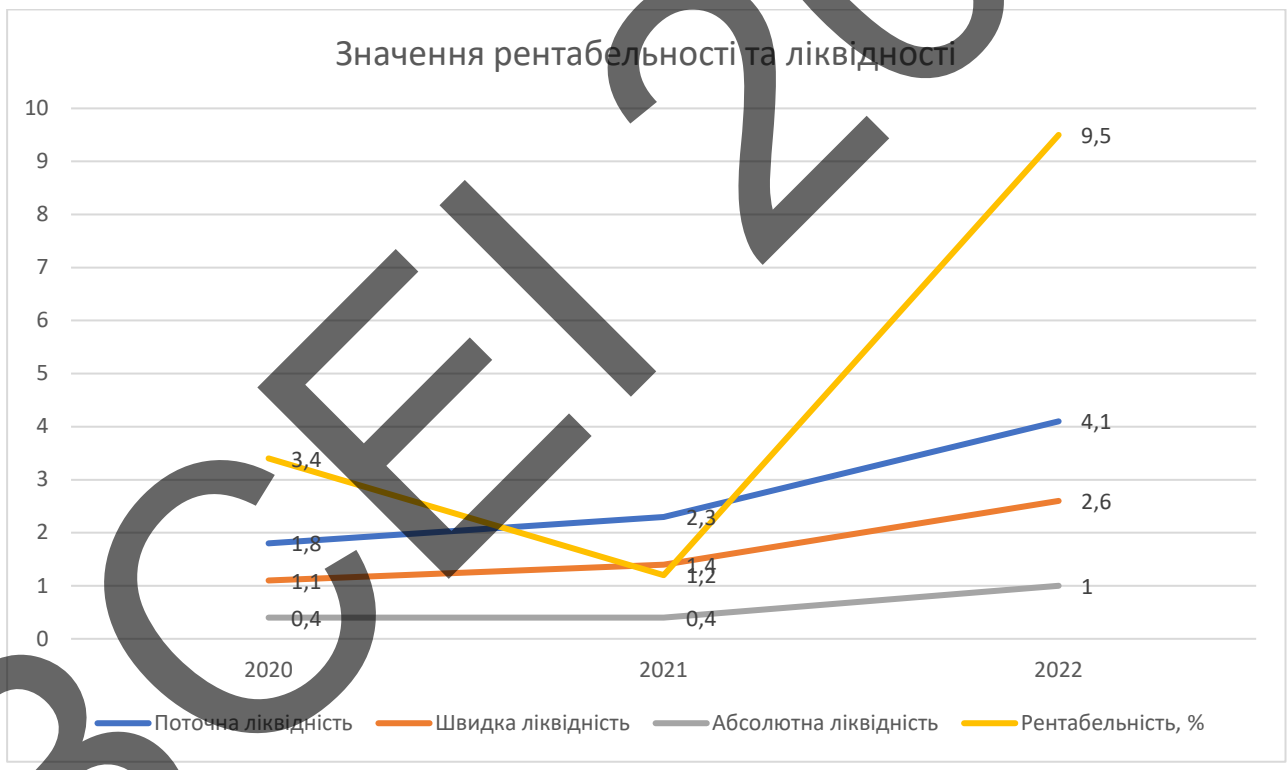

Рисунок 2.2 Значення показників рентабельності та ліквідності Приватного акціонерного товариства «Калина» за 2020-2022 рр.

Таким чином, проведений аналіз Приватного акціонерного товариства «Калина» за 2020-2022 рр. засвідчив, що підприємство є прибутковим,

ВСЕІ 2023

економічно ефективним, рентабельним, ліквідним та фінансово стійким. Тобто, не зважаючи на виклики й ризики війни має добрі перспективи подальшого розвитку.

2.3 Обґрунтування необхідності вдосконалення організації підприємницької діяльності на Приватному акціонерному товаристві «Калина»

Наука про управління підприємством зародилася нещодавно, разом із зародженням логістики, стратегій планування та стратегічного менеджменту. Усі ці науки пов'язані та потребують більш ретельного вивчення.

"Структура управління компанією" або "організаційна структура управління" є одним з ключових понять менеджменту і тісно пов'язана з цілями, функціями, процесами управління, завданнями менеджерів і розподілом повноважень між менеджерами. Весь управлінський процес (інформаційні потоки та прийняття рішень), в якому беруть участь керівники всіх рівнів та категорій, відбувається в межах цієї структури. Цю структуру можна порівняти зі скелетом системи управління, в якій всі процеси побудовані таким чином, щоб виконуватися вчасно і якісно. Тому керівники організацій звертають увагу на принципи і методи побудови структури управління, вибирають її тип і вид, вивчають тенденції та оцінюють її відповідність цілям компанії.

Поняття "організація" можна розглядати з двох точок зору: структурний підхід та поведінковий підхід.

Структурний підхід вивчає організацію, як розподіляються виробничі завдання і як передаються повноваження і відповідальність всередині організації. Групування схожих виробничих функцій і працівників у підрозділи (бізнес-одиниці) дозволяє більш ефективно управляти і забезпечує гнучкість, необхідну для управління компанією в періоди розширення бізнесу.

ВСЕ 2023

Це лише деякі аспекти вивчення управління підприємством. Необхідність вдосконалення даної теми є досить актуальною проблемою в наш час. Досить велика кількість підприємств та організацій не дотримується елементарних правил управління підприємством, та через незначні помилки втрачають значний прибуток, а іноді доходять навіть до банкрутства. Методичних вказівок та матеріалів по управлінню підприємством досить мало, це і призводить до значної дезорієнтації підприємств. Тому випуск нових посібників та більш детальне поглиблення та вивчення даної тими є необхідним для підприємств та для економіки України в цілому.

Наведемо принципи управління Анрі Файоля, що важливі для успішної роботи організації, і які включають:

Розподіл праці. Спеціалізація підвищує продуктивність, дозволяючи виконувати більше роботи кращої якості з тими ж зусиллями.

Повноваження і відповідальність. Авторитет дає право давати накази, а відповідальність є контрбалансом цього права.

Дисципліна. Важлива для забезпечення порядку та поваги до угод між компанією та її працівниками.

Єдиновладдя. Працівник повинен отримувати накази тільки від одного безпосереднього керівника.

Єдність напрямку. Кожна група повинна працювати на досягнення спільної мети під єдиним керівництвом.

Підлеглість особистих інтересів загальним. Інтереси окремих працівників або груп не повинні бути важливішими за інтереси організації.

Винагорода персоналу. Справедлива оплата праці є ключовою для підтримки політики організації.

Централізація. Важливо визначити правильний баланс між централізацією і децентралізацією.

ВСЕ 2023

Ієрархія. Важливість ієрархічної системи, але необхідність її перегляду в разі шкоди для бізнесу.

Порядок. Кожному елементу своє місце.

Справедливість. Поєднання доброзичливості і справедливості в управлінні.

Стабільність робочого місця. Зменшення плинності кадрів для підвищення ефективності.

Ініціатива. Заохочення самостійного планування та діяльності.

Корпоративний дух. Розвиток спільного духу та командної роботи в організації. [43].

Вивчаючи ПрАТ «Калина» ми дійшли висновку, що дане підприємство хоч і працює досить ефективно, але потребує внесення значних змін та коректівів. Викладені нижче пропозиції щодо поліпшення роботи підприємства, досить актуальні на даному підприємстві.

Центральними питаннями управлінської стратегії є розширення виробництва, капіталовкладення у виробничі потужності, модернізація устаткування, економія енергії, розвиток систем управління, підвищення ефективності роботи.

Стратегія управління зосереджується на внутрішні джерелах розвитку з метою прискореного економічного зростання. Велику увагу приділяють організації та технології управління на рівні корпорації, контролю діяльності управляючих філіями.

Контроль має забезпечувати ефективну роботу фірм на всіх рівнях управління. Його здійснюють вищі управляючі, управляючі фірмами, підрозділами. При цьому контроль зорієнтований на досягнення високих фінансових результатів, забезпечення оптимального бізнесу. Заслуговує на увагу система щомісячних бухгалтерських звітів. Вони спрямовані на пошук

ВСЕІ 2023

вирішення проблем, що виникають. Результати цих пошуків обов'язкові для виконання всіма заінтересованими підрозділами.

Важливим завданням вищих органів управління є забезпечення унікального психологічного клімату на всіх рівнях системи (облік трудового стажу, заробітної плати, заохочення, способи наймання на роботу, просування і ротація кадрів, навчання працюючих). Ключовою «ідеєю» системи управління персоналом є повага до людей. Це одна з найважливіших складових частин японської системи управління.

Управління персоналом організовано так, щоб робітники були зацікавлені й змогли зробити більше і краще для корпорації.

Особливий інтерес для наших підприємців являє собою діяльність управлінців з вироблення стратегії, зорієнтованої на майбутнє. З цією метою велику увагу приділяють технологічному прогнозуванню через залучення якомога більшого числа працівників до її розробки.

Підприємства використовують тактику направлення своїх працівників для участі в різноманітних професійних організаціях, наукових товариствах, комітетах та секціях, створених з ініціативи уряду. Це дозволяє компаніям збирати цінну інформацію, орієнтуючись на поточні тренди, стандарти та політичні рішення, що впливають на їх галузь. Таким чином, вони можуть адаптувати свою стратегію та операції відповідно до змін у зовнішньому середовищі та покращити свою конкурентоспроможність. Ці організації є для компанії джерелом наукової інформації, нових ідей (більше 80 відсотків нових ідей компанія отримує з-зовні через своїх працівників).

Усі управлінські заходи мають бути спрямовані на створення умов для продуктивної, якісної праці на кожному робочому місці. Саме умови праці, а не управлінці повинні стимулювати людей працювати ефективно.

ВСЕІ 2023

Систему управління виробництвом доповнює загальна експлуатаційна система, яка передбачає організованість, дисципліну. Додержання цих принципів гарантує виробництво якісної продукції.

Сутність даного підходу до забезпечення високої якості продукції розкривають такі критерії:

визначення мети кожного працівника;

виробництво продукції та контроль за її якістю не повинно протиставлятись;

Контролюючи якість, слід виявляти причини, що породжують брак, та послідовно усувати їх. Це головна мета..

Структурні підрозділи підприємства мають працювати на самостійному балансі, мають необхідні умови для випуску продукції та продуктивної роботи.

Наведемо приклад системи планування і контролю відділів вдосконаленого підприємства. Вона передбачає, що кожний самостійний відділ розробляє свої плани, виходячи з яких складають загальний план всього підприємства на рік. План містить такі розділи:

а) виробнича програма;

б) програма продажу (реалізації);

в) плановий кошторис прибутків (збитків);

г) план інвестицій;

д) плановий кошторис капіталу (баланс джерел доходів і витрат);

е) плановий баланс;

є) баланс оборотного капіталу.

Управляючий кожним відділом складає плани з виробництва, поставок, продажу, проектно-конструкторських робіт, трудових ресурсів, устаткування тощо. Наприклад, виробничий план повинен включати в себе плани виробничих і допоміжних підрозділів. Таке планування розпочинається за 3 місяці до початку планового періоду.

ВСЕІ 2023

Управляючий і бухгалтер відділу перевіряють плани відповідних підрозділів з точки зору витрат і прибутків для подальшої підготовки проекту бюджету відділів.

Дана система управління персоналом дає можливість корпорації забезпечити унікальний психологічний клімат на всіх рівнях, головною ідеєю якого є повага до людей, високий рівень їхньої підготовки, просування і ротація кадрів, участь працівників в управлінні, схвальне ставлення керівництва до діяльності гуртків якості, порядок прийняття рішень «знизу догори».

ВСЕІ 2023

РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «КАЛИНА»

3.1 Підвищення ефективності організації діяльності Приватного акціонерного товариства «Калина»

В умовах війни та воєнного стану відбувається ревізія законодавчих та нормативних вимог, що змінюють середовище підприємництва в Україні. Гарантовані норми законодавства дещо обмежені або призупинені протягом дії воєнного стану, тож виникає потреба в критичному переосмисленні умов підприємництва та формуванні нової бази діяльності за зміненої ролі держави, насамперед через відповідні програми державної підтримки.

державне регулювання бізнесу охоплює різноманітні заходи, метою яких є створення оптимальних умов для розвитку підприємницької діяльності. Водночас важливим аспектом такого регулювання є захист прав споживачів та загальних інтересів суспільства. Це включає в себе розвиток законодавчих та нормативних баз, контроль за дотриманням стандартів якості, екологічних норм, а також стимулювання інновацій та підтримку конкурентного середовища на ринку.

Основні цілі такого регулювання можна узагальнити наступним чином:

1. Створення правового поля для взаємодії бізнес-суб'єктів. Держава встановлює правила та норми, які регулюють відносини між суб'єктами господарювання. Це включає законодавство про контракти, права власності, антимонопольне законодавство тощо. Ці правила сприяють передбачуваності поведінки учасників ринку та знижують ризики, пов'язані з невизначеністю.

2. Забезпечення доходів державного бюджет. Через податкову систему та інші види державних зборів держава забезпечує надходження коштів до бюджету, які потім використовуються для фінансування громадських потреб.

ВСЕІ 2023

3. Мінімізація зовнішніх ефектів бізнесу. Держава втручається для регулювання або компенсації зовнішніх ефектів, які бізнес може мати на треті сторони. Це може включати екологічні норми, стандарти якості продукції, контроль за викидами шкідливих речовин тощо.

4. Вплив на структуру економіки та ефективність бізнесу. Держава може використовувати різні інструменти для впливу на розвиток певних секторів економіки, підтримку малого та середнього бізнесу, а також для стимулювання конкуренції. Це може включати пільгове кредитування, державні замовлення, гранти, податкові пільги тощо.

Варто погодитись із позицією Фертікової Т.М., що державне регулювання бізнесу, розглядаючи його з точки зору розвитку бізнесу, фокусується на декількох основних аспектах:

1. Специфікація прав власності та створення ефективних правил. Важливо для поліпшення взаємодії між економічними агентами, сприяючи більшій ясності та ефективності в бізнес-відносинах.

2. Перерозподіл вигод та витрат між різними суб'єктами бізнесу. Державне втручання може приносити переваги одним учасникам ринку, створюючи додатковий тиск на інших.

3. Державні інвестиції у сфери, що не привабливі для приватних інвесторів. Ці інвестиції можуть бути важливими для бізнесу в цілому, навіть якщо вони не є безпосередньо вигідними для окремих підприємств.

4. Витрати на управління та регулювання. Включають організацію бюрократії, здійснення інвестицій у розвиток різних сфер господарювання, а також втрати доходів держави через пільги для певних видів підприємств. Чим більше обмежень вводить держава, тим більше витрат необхідно для забезпечення дотримання цих обмежень.

5. Використання державних доходів. Ці кошти можуть бути спрямовані на надання послуг, що знижують трансформаційні та трансакційні витрати для

ВСЕІ 2023

бізнесу, а також на цілі, які не представляють безпосереднього інтересу для суб'єктів господарювання, тобто мають фіскальний характер [40].

Все вищенаведене, а також виклики воєнного стану призвели до того, що з початку війни активізувалась робота що удосконалення регулювання діяльності акціонерних товариств в України.

Так, на 2023-2024 рр. запропоновані відповідні новели до законодавства України щодо діяльності акціонерних товариств. Головною новацією є прийняття абсолютно нової редакції Закону України «Про акціонерні товариства». Так, за цим законом акціонерні товариства зобов'язані привести свою діяльність, зокрема статути та внутрішні положення, у відповідність до цього Закону до 31 грудня 2023 року.

Отже, річні загальні збори акціонерів, які мають бути проведені до кінця квітня 2023 року, є гарною нагодою виконати вимоги закону, включивши до порядку денного питання затвердження статуту та внутрішніх положень товариства у новій редакції, а також переобрання членів органів управління товариства, внесення змін/переукладання договорів з членами органів управління тощо [31].

З огляду на новий Закон, корпоративне регулювання включає наступні значні зміни:

1. Зміни в моделі корпоративного управління.

– Однорівнева модель. Включає загальні збори акціонерів та раду директорів як основні органи управління.

– Дворівнева модель. Складається з загальних зборів акціонерів, наглядової ради та виконавчого органу (колегіального чи одноосібного). Це дає акціонерам більше гнучкості у виборі структури управління.

2. Відчуження акцій. Акціонери можуть тепер вільно відчужувати свої акції без потреби отримувати згоду інших акціонерів.

ВСЕІ 2023

3. Мінімальний статутний капітал для акціонерного товариства. Встановлено менший розмір мінімального статутного капіталу, що знижує фінансовий бар'єр для створення акціонерних товариств.

4. Безвідклична довіреність з корпоративних прав. Новий інструмент, який дозволяє акціонерам надавати довіреності, що не можуть бути скасовані визначений період часу.

5. Зміни в корпоративному договорі. Введено правове регулювання для корпоративних договорів, які детально визначають умови співпраці між акціонерами.

6. Зміни стосовно посада корпоративного секретаря. Дана посада стала обов'язковою для деяких АТ, що забезпечує більшу прозорість та ефективність корпоративного управління.

7. Виключення ревізійної комісії. Ревізійна комісія більше не є частиною структури управління АТ.

8. Зміни формату проведення загальних зборів акціонерів. Додані опції для електронного та дистанційного голосування, що сприяє більшій доступності та зручності участі акціонерів.

9. Зміни порядку формування переліку акціонерів для участі у зборах. Визначається за два дні до проведення зборів, забезпечуючи точність та актуальність інформації.

10. Зміни в обов'язках посадових осіб. Чітко визначені вимоги до дій посадових осіб, забезпечуючи більшу відповідальність та прозорість.

11. Зміни порядку зборів акціонерів. Встановлені детальні процедури для скликання зборів.

12. Сформульовано винятки для значних правочинів і правочинів з заінтересованістю. Визначено випадки, коли ці обмеження не застосовуються, надаючи більшу гнучкість у корпоративному управлінні.

13. Сформульована конкуруюча вимога щодо обов’язкового продажу акцій. Нові правила для захисту інтересів акціонерів.

ВСЕ! 2023

14. Унормовано питання незалежності директора. Можливість судового розгляду в разі сумнівів щодо відповідності директора вимогам Закону.

15. Змінено терміни оскарження рішень зборів. Продовжений до 6 місяців, забезпечуючи більше часу для аналізу та можливих юридичних дій.

Ці зміни відображають зусилля держави щодо модернізації корпоративного управління, підвищення його ефективності, та забезпечення більшої відповідності до міжнародних стандартів й викликів воєнного стану.

Крім вищенаведеного акціонерні товариства мають розширити подання інформації у власному статуті: інформація про структуру управління акціонерним товариством (одноосібна чи двоосібна), положення про порядок створення товариства, кількісний склад органів товариства та їх повноваження, порядок обрання членів органів управління товариства та припинення їх повноважень, порядок прийняття рішень органами управління товариства, мету і предмет діяльності товариства тощо.

Новим законом передбачається, що дистанційне проведення загальних зборів можливе, якщо це передбачено статутом. Таким чином, якщо статут не передбачає такого випадку, проведення дистанційних загальних зборів є фактично неможливим. Дана норма є вкрай критичною за умов воєнного стану, тому ПрАТ «Калина» доцільно на неї звернути увагу.

Також, акціонери також можуть визначати у статуті додаткові критерії віднесення правочину до значного правочину; додаткові критерії віднесення правочину до правочину із заінтересованістю; інші права акціонерів, крім тих, що передбачені законом.

Варто визначити можливість проведення засідань наглядової ради та/або прийняття рішень шляхом проведення досліджень, зокрема за допомогою комбінованих програмно-технічних засобів, або в режимі аудіо- чи відеоконференції (такі положення також можуть бути передбачені в Положенні про наглядову раду); додаткові підстави для припинення повноважень членів

ВСЕ! 2023

Наглядової ради; додаткові підстави для прийняття рішення про відмову у включенні пропозицій акціонерів, які володіють менш як 5% акцій товариства, до проекту порядку денного загальних зборів (такі положення також можуть бути передбачені в Положенні про загальні збори акціонерів).

Акціонери Приватного акціонерного товариства «Калина» можуть передбачити у своєму статуті положення, які відрізняються від положень Закону. Так, Закон дозволяє: встановлювати більшу кількість голосів, ніж передбачено законом, для прийняття рішення на загальних зборах акціонерів, за винятком окремих питань, визначених законом; та встановлювати спосіб обрання членів наглядової ради приватного акціонерного товариства, відмінний від кумулятивного способу, передбаченого законом; встановлення законом іншого порядку надання документів, доступних для ознайомлення акціонерам під час підготовки до загальних зборів акціонерів, ніж в електронній формі; передбачено інший порядок розподілу судових витрат та інших витрат, понесених акціонерами у зв'язку з їхніми вимогами про відшкодування шкоди, завданої акціонерному товариству його працівниками, на відміну від відшкодування таких витрат товариством незалежно від результату судового розгляду.

Окрім новацій у правовому регулюванні діяльності акціонерних товариств доцільно звернути увагу на критичну залежність сучасних підприємств від зовнішніх інвестицій. Так, держава гарантує захист інвестицій, але це питання загального характеру. Портфельному, а тим більше прямому інвестору важливо розуміти що відбуватиметься із його інвестиціями на конкретному підприємстві, поза тих правил та норм що прописані у законодавстві.

Підприємництво та держава є ключовими гравцями у національній інноваційній системі, кожен з яких відіграє свою унікальну роль.

Інноваційні компанії в основному керуються факторами ринкового середовища. Інноваційна діяльність дозволяє їм підтримувати

ВСЕІ 2023

конкурентоспроможність та забезпечувати прибутковість. Вони постійно шукають нові шляхи для розвитку та впровадження нових технологій, продуктів чи послуг.

Держава відіграє важливу роль у розвитку інноваційної інфраструктури. Завдання держави - стимулювати попит на інноваційні товари та послуги. Це може включати в себе надання податкових пільг, грантів, субсидій, а також розвиток освітніх та наукових програм.

«Бізнес-ангели» та венчурні фонди відіграють ключову роль у фінансуванні інноваційних проектів, особливо стартапів. Вони часто готові інвестувати у проекти з високим рівнем ризику, навіть в умовах невизначеності, такі як воєнний стан. Їхні інвестиції допомагають інноваційним компаніям розвиватися, просувати свої продукти на ринок та прискорювати комерціалізацію ідей.

У цілому, ефективна національна інноваційна система вимагає скоординованої роботи підприємств, держави та приватних інвесторів. Такий підхід дозволяє створити сприятливе середовище для інновацій, залучення інвестицій та впровадження нових технологій, що є ключовим для сталого економічного зростання та конкурентоспроможності національної економіки.

В цілому, ми згодні з думкою науковців, які підтримують ухвалення Інноваційного кодексу України. Ухвалення інноваційного кодексу дасть змогу гармонізувати стратегію інноваційного розвитку держави та механізми її реалізації.

Розбіжності в інноваційному розвитку України мають декілька ключових аспектів.

1. Цінність людського капіталу. Визнання людського капіталу як вирішального нематеріального активу в інноваційному розвитку. Необхідність інвестицій у освіту, навчання та розвиток навичок, особливо в галузях, що стосуються інновацій та технологій.

2. Нерівномірний розподіл інноваційних компаній. Інноваційні компанії скупчені в певних регіонах, що може бути обумовлено різними

ВСЕІ 2023

факторами, включаючи доступ до інфраструктури, кваліфікованих працівників, інвестицій та підтримки з боку місцевої влади.

3. Фокус на ресурсному розвитку. В деяких регіонах основний акцент робиться на розвиток природних ресурсів і сировинних галузей, що становить велику частину експорту. Це може стримувати диверсифікацію економіки та розвиток інноваційних галузей.

4. Взаємодія місцевих органів влади з громадянами. Недостатня взаємодія та консультації з громадянами щодо бюджетних питань і розподілу ресурсів. Порушення графіків та відсутність прозорості в діяльності органів місцевого самоврядування може негативно впливати на розвиток інноваційного потенціалу регіону.

Ці та інші проблеми необхідно подолати для забезпечення сталого розвитку регіону. Для забезпечення сталого розвитку регіону регіональна політика повинна сприяти взаємодії між регіонами, а саме необхідно заохочувати взаємодію між державними органами, академічними установами, громадськістю та підприємствами. Необхідно організовувати спеціалізовані виставки, круглі столи та семінари, слід створювати бізнес-інкубатори та інші інноваційні організації, а також проводити конкурси серед інноваторів тощо.

Така державна промоція дасть змогу залучити інвесторів у всі сектори економіки, особливо критично важливі для країни у стані війни та забезпечить прогнозованість підприємництва.

3.2 Використання інформаційних технологій в діяльності Приватного акціонерного товариства «Калина»

Автоматизація підприємницької діяльності за допомогою інформаційних технологій сьогодні є ключовим фактором для підвищення ефективності бізнес-процесів на підприємствах. Це обумовлено декількома причинами, серед яких можна виділити такі: скорочення часу на проведення аналізу (інформаційні системи автоматизують багато процесів, значно зменшуючи час, необхідний для

ВСЕІ 2023

збору, обробки та аналізу даних); повніший охоплення впливу чинників на результати діяльності (сучасні інформаційні системи можуть обробляти великі обсяги даних, включаючи різноманітні зовнішні та внутрішні чинники, які впливають на ефективність господарювання); вирішення складних багатовимірних завдань (автоматизовані системи дозволяють виконувати складні аналітичні завдання, які практично неможливо здійснити вручну або застосовуючи традиційні методи); інтеграція в робоче місце фахівців (інформаційні системи стають невід'ємною частиною робочих місць бухгалтерів, економістів, фінансистів, змінюючи характер їхньої праці на автоматизований); підвищення точності та надійності даних (автоматизація зменшує ймовірність людської помилки при обробці даних, підвищуючи точність та надійність фінансового аналізу); можливість використання передових аналітичних інструментів (наприклад, використання штучного інтелекту та машинного навчання для прогнозування тенденцій та виявлення аномалій у фінансових даних).

В даний час для ПрАТ «Калина» існує реальна потреба в розширенні аналітичної роботи, пов'язаної з перспективами розвитку, комплексною оцінкою ефективності різних форм господарювання та своєчасною розробкою управлінських рішень. Це зумовлено зростаючим значенням якісних інформаційних послуг в управлінні господарською діяльністю, стрімким розвитком технічних можливостей сучасної комп'ютерної техніки та особливостями поточного періоду розвитку економіки.

Як правило, управління має на увазі необхідність ведення умовної «Головної книги», де відображаються розрахунки з дебіторами та кредиторами, ведеться облік основних засобів, управління наявними засобами і планування фінансової діяльності.

На відміну від управління виробничим процесом, облік і управління фінансами досить жорстко регламентується державними органами. Даний факт є основоположним при виборі тієї або іншої корпоративної інформаційної системи.

ВСЕ 2023

У загальному вигляді в автоматизованих системах управління фінансами під управлінням розуміється реалізація стандартного циклу: планування - облік - аналіз - регулювання - планування.

На даний час велика частина корпоративних інформаційних систем будується на основі ERP - систем (Enterprise Resource Planning або планування ресурсів підприємства). У дані системи входить і модуль управління фінансами.

Окрім вищенаведених дій ERP - система також дозволяє здійснювати електронний обмін даними з іншими системами, моделювати відповідні ситуації, що пов’язані з прогнозуванням і плануванням.

Планування та розробка організаційних інформаційних систем повинні відповідати наступним вимогам:

- модулі розробляються одразу з урахуванням загальної стратегії організації;

- інтерфейси між програмними модулями повинні бути належним чином задокументовані (як правило, у вигляді організаційного стандарту);

- потоки даних оцінюються і порівнюються з можливостями існуючих або запланованих комунікаційних мереж;

- набір модулів розробляється у вигляді блоків, які можуть бути адаптовані до інтерфейсу. Програмні модулі зовсім не обов’язково мають повторювати організаційну структуру підприємства. Одні і ті ж модулі можуть застосовуватися в його різних підрозділах.. Високий рівень уніфікації говорить про однорідність організаційної структури, що на практиці, на жаль, реалізується нечасто;

- робочі місця підрозділів, що потребують автоматизації, формуються з програмних модулів і об'єднуються в єдину бізнес-схему. Структура зазначених даних та відповідних програмних модулів може бути не тотожною загальній схемі бізнес - процесів;

- встановлення апаратури і засобів телекомунікацій здійснюється відповідно до схем робочих місць і потоків даних.

Для ПрАТ «Калина» управління фінансами за допомогою інформаційних

ВСЕ 2023

технологій можна представити у вигляді піраміди (рисунок 3.1).

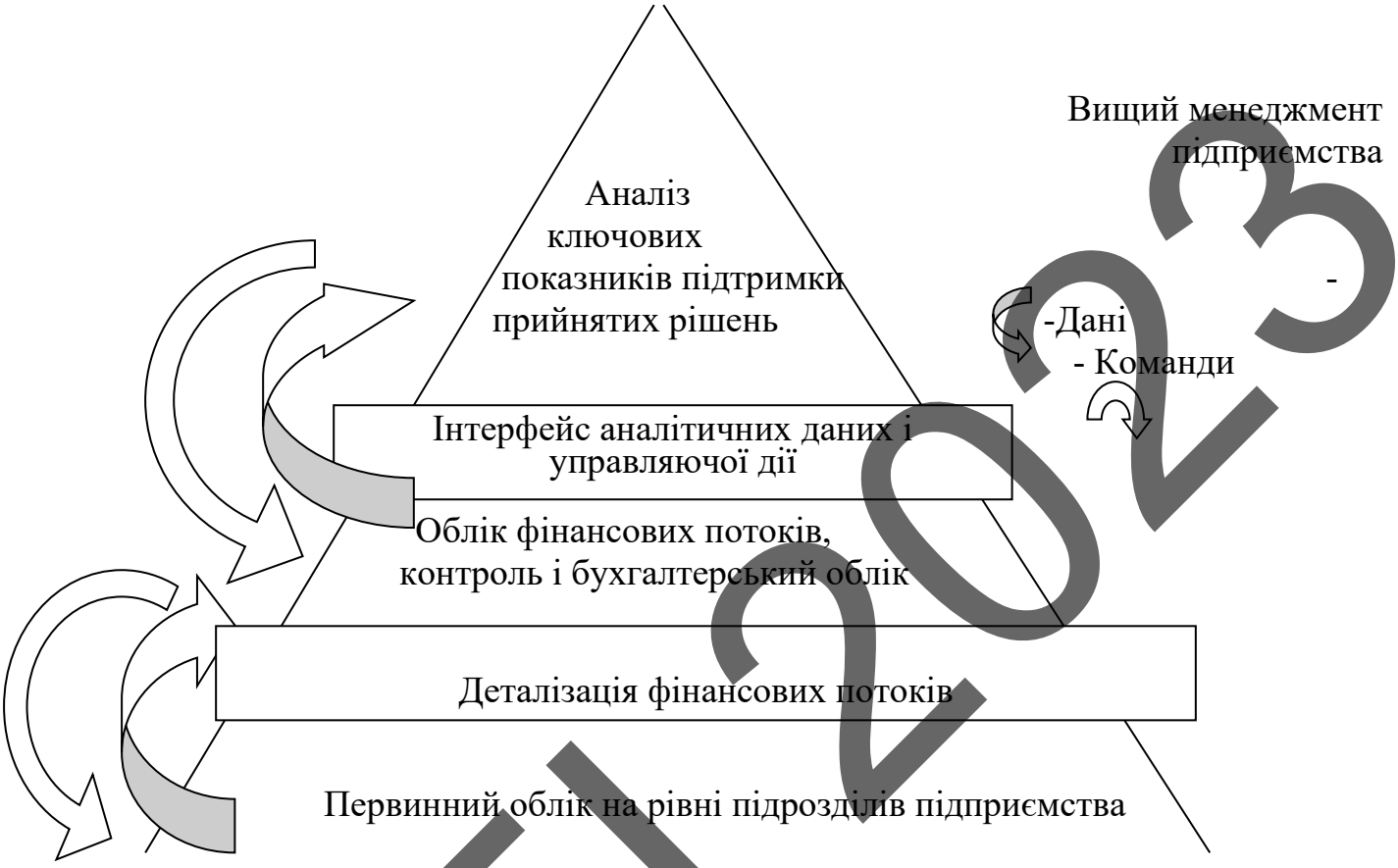

Рисунок 3.1 Секції структури корпоративної інформаційної системи, що пропонується для Приватного акціонерного товариства «Калина»

Спочатку розробляються методики обліку і управління, корпоративні стандарти взаємодії модулів і відразу після цього - модулі автоматизації роботи підприємства. На перших етапах роботи узагальнені аналітичні дані можна вводити в систему вручну, а також отримувати із старих програм автоматизації, що вже працюють на ПрАТ «Калина».

На наступних етапах розвитку корпоративної інформаційної системи автоматизуються підрозділи, що створюють первинні документи. Наприклад, отримання, відпуск товарів, планування фінансових операцій, бухгалтерський

ВСЕ 2023

облік тощо. Ці модулі підключаються до інформаційної системи підприємства через інтерфейси даних, що зменшує вірогідність виникнення випадкових помилок при введенні даних вручну.

На наступних етапах автоматизується процес передачі даних (плани, бюджети тощо).

Серед українських розробок корпоративних систем можна виділити корпоративну систему компанії “Інфософт”. Ця корпоративна інформаційна система базується на технології клієнт-сервер і працює на сучасних операційних системах. Однією з її найважливіших переваг є вбудована підтримка декількох систем управління базами даних. Ця особливість дозволяє обирати рішення за розумною ціною/продуктивністю для великих, середніх і навіть відносно невеликих користувачів.

Система призначена для автоматизації бухгалтерського та управлінського обліку, а також всіх етапів виробничого процесу, від планування виробничих завдань і технічної підготовки виробництва до випуску, зберігання і реалізації готової продукції.

Інформаційна система підприємства включає в себе модулі обліку і звітності, техніко-економічного планування та аналізу фінансово-господарської діяльності.

В рамках автоматизації робочих місць експлуатується весь інформаційний фонд підприємства у вигляді баз даних, баз знань і програмних засобів. Бази даних - це реальні дані про господарську діяльність. Інформаційні бази даних - це інтелектуальна оболонка цього корисного матеріалу, а також методи і прийоми аналізу. Програмні засоби - це інструменти для автоматизованого виконання аналітичних завдань з інформаційного забезпечення господарської діяльності.

Програмне забезпечення для бізнес-аналізу - це комплекс програм для обробки аналітичних таблиць за методикою комплексного аналізу господарської

ВСЕ 2023

діяльності підприємства. Завдання аналізу поділяються на 10 розділів:

1. комплексний аналіз узагальнюючих показників господарської діяльності.

2. аналіз організаційно-технічного рівня виробництва та якості продукції.

3. аналіз обсягів виробництва продукції.

4. аналіз використання основних фондів та роботи обладнання.

5. аналіз використання матеріальних ресурсів.

6. аналіз використання трудових ресурсів та заробітної плати.

7. аналіз собівартості продукції.

8. аналіз прибутку та рентабельності.

9. аналіз фінансового стану;

10. загальна оцінка господарської діяльності.

При цьому користувач може легко переходити від одного розділу методики до іншого та від одного завдання аналізу до іншого в межах розділу. Для полегшення вибору кожного завдання аналізу наведено короткий опис мети та використання завдання, частоти розв'язання та джерел інформації.

Комплексні операції передбачають досягнення наступних цілей:

- Зниження трудомісткості та вартості процесу аналізу;

- Скорочення часу обробки аналітичних даних;

- Підвищення якості та достовірності аналітичних даних;

- Створення необхідних умов для безпаперової обробки аналітичних даних;

- Забезпечення дотримання встановлених термінів надання результатів аналізів;

- Підвищення гнучкості та керованості процесу аналізу;

- Покращення організації роботи аналітичного персоналу.

Отже, програмний продукт “Інфософт” дає можливість ПрАТ «Калина» цифровізувати діяльність по виробничих проектах незалежно від їх масштабів і

ВСЕІ 2023

галузевої приналежності, що дає можливість покращити антикризове управління підприємством.

3.3 Стан охорони праці Приватного акціонерного товариства «Калина»

Стан охорони праці на ПрАТ "Калина" відіграє важливу роль у діяльності підприємства та безпеці працівників.

Основним законодавчим актом, що регулює питання охорони праці, є Закон України "Про охорону праці" [7]. Закон встановлює основні положення щодо реалізації конституційного права громадян на охорону життя і здоров'я працівників, на належні, безпечні і здорові умови праці в процесі трудової діяльності та регулює відносини між роботодавцями і працівниками за участю відповідних органів державної влади з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Закон "Про охорону праці" також встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні.

Відповідно до статті 19 Закону "Про охорону праці", роботодавці несуть відповідальність за збір необхідних коштів на охорону праці. Фінансування профілактичних заходів з охорони праці, виконання програм поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, інших державних програм, спрямованих на запобігання нещасним випадкам і професійним захворюванням, здійснюється за рахунок інших фінансових ресурсів, передбачених законодавством.

Усі підприємства, незалежно від форми власності та чисельності працюючих, витрачають на охорону праці не менше 0,5 відсотка від обсягу реалізованої продукції.

На підприємствах, що фінансуються з державного бюджету, витрати на охорону праці включаються до державного або місцевого бюджету і становлять не менше 0,2% від фонду оплати праці.

ВСЕП 2023

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 994 від 27 червня 2003 року, існує перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на які можуть бути віднесені на валові витрати.

Отже, до валових витрат включаються такі засоби та заходи:

1. Приведення основних фондів підприємства у відповідність до вимогам чинних нормативно-правових актів з охорони праці, а саме:

- захист працівників від ураження струмом;
- безпечного виконання робіт на висоті;
- діючого технічного обладнання;
- систем теплових, водних або повітряних завіс;
- обладнання спеціальних перехідних тунелів, галерей;
- систем природного та штучного освітлення;
- виробничих та санітарно-побутових приміщень;
- впровадження автоматизованих систем з охорони праці.

2. Проведення атестації робочих місць відповідно до нормативно-правових актів.

3. Усунення впливу на працівників небезпечних та/або шкідливих факторів або приведення їх рівня до нормативів.

4. Забезпечення працівників спеціальним одягом та взуттям, а також відповідними засобами індивідуального захисту згідно встановлених норм (включно із забезпеченням миючими засобами).

5. Надання працівникам зайнятим на шкідливих роботах спеціального харчування (молока чи інших рівноцінних продуктів).

6. Проведення цільового навчання з охорони праці працівників.

7. Проведення попереднього і періодичного, а також позапланового медичного огляду працівників, зайнятих на важких чи шкідливих роботах.

На ПрАТ “Калина” питаннями охорони праці займається відділ охорони праці, який зобов’язаний вирішувати дані питання із забезпечення безпечних умов для функціонування робітників на підприємстві. Керує цим відділом інженер по техніці безпеки. Він відповідає за виконання вимог по техніці безпеки

ВСЕ 2023

робітниками на робочих місцях. Проводить інструктаж по ТБ з працівниками, молодими спеціалістами, стажерами, веде журнал по техніці безпеки, де фіксує ознайомлення працівників з правилами ТБ, відмічає порушення під час виконання службових обов'язків, проводить перевірку умов праці робітників на робочих місцях, проводить усунення шкідливих та небезпечних умов праці.

Завдяки ефективній роботі відділу охорони праці нещасних випадків та травматизмів на виробництві за останні роки не спостерігається.

ПрАТ "Калина" згідно чинного законодавства виділяє 0,2% від фонду оплати праці на фінансування заходів охорони праці працівників:

1. Спецодяг для виробничого персоналу;
2. Засоби індивідуального захисту (рукавиці, захисні окуляри тощо);
3. Засоби кондиціонування повітря в приміщення виробничого та невиробничого значення;
4. Купівля засобів штучного освітлення приміщень.

Запорукою високої якості та здорової продуктивності праці виступає забезпечення чистоти повітря та нормальних метеорологічних умов в приміщеннях. Нормальні метеорологічні умови в приміщеннях забезпечуються дотриманням норм метеорологічних умов у відповідності з ГОСТ 12.1.005-88 для категорії робіт відділу кадрів 16-легкі фізичні роботи, які виконуються сидячи чи пов'язані з ходьбою і не супроводжуються фізичним навантаженням (таблиця 3.1).

Основними необхідними заходами з охорони праці є :

- організація безпечної експлуатації електроустановки;
- забезпечення недоступності струмоведучих частин, що знаходяться під напругою для необережного та випадкового дотику;
- використання ізоляції, що забезпечує нормальну роботу електроустановки та захист від ураження електричним струмом (великий опір перешкоджає протіканню через неї великих струмів).

Таблиця 3.1

Карта умов праці на робочому місці начальника відділу кадрів

ВСЕ 2023

Назва фактора (одиниця вимірювання)	Рівень фактора		Тривалість дії фактора (год.)
	норматив	реальний	
Метеорологічні умови у приміщенні: а) температура , С б) відносна вологість, % в) швидкість руху повітря, м/с	22-24 40-60 0,2	26 60 0,1	8 8 8
Освітленість у приміщенні: а) природна , КПО, %	Бічна, односторон. 1,5	1,2	8
б) штучна, вид світильників і ламп, рівень освітленості, Лк	300	150	8
Рівень шуму (Гц, дБ)	60	60	8
Інші шкідливі фактори	відсутні	відсутні	-

Сигналізаційні пристрої попереджують про небезпеку світловими і звуковими сигналами, покажчиками рівнів, манометрами, кольоровим фарбуванням частин, що рухаються, і огороджень. Безпека праці залежить від знання всіма робітниками правил безпечних методів роботи. На ПрАТ “Калина” усі робітники проходять такі види інструктажів: вступний, на робочому місці і періодичний. Для проведення систематичної роботи з охорони праці на аналізуємому підприємстві створений кабінет по техніці безпеки. У кабінеті головний спеціаліст проводить вступний і періодичний інструктажі, навчання робітників безпечним методам праці, правилам дорожнього руху, організовують лекції, бесіди, перегляд кінофільмів. Тематика експозицій кабінету повинна відображати специфіку роботи даного підприємства, безпеки руху транспортних засобів, можливі небезпеки, що можуть виникнути в період експлуатації технічних засобів при виконанні технологічних процесів.

Хоча на ПрАТ “Калина” стан і умови праці в доброму стані все одно потрібно покращувати їх стан.

ВСЕ 2023

Рекомендації щодо покращення стану та умов праці на ПрАТ “Калина” такі:

1. Розробити схему оптимального розташування робочих місць з урахуванням того, що природне світло повинне падати ліворуч;
2. Забезпечити кожен кабінет підприємства індивідуальними аптечками;
3. Забезпечення нормативних умов праці в зимовий період (температурний режим);
4. Проводити два рази на рік для користувачів складної техніки інструктаж з техніки безпеки на робочому місці.

Виконання вказаних рекомендацій покращить умови праці у відділі кадрів та на підприємстві загалом, а це в свою чергу дасть змогу підвищити продуктивність праці працівників.

ВСЕІ 2023

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Участь України в міжнародній та регіональній економічній інтеграції, що відбувається в умовах викликів, пов'язаних з встановленням незалежності, радикальною зміною соціально-економічного устрою, а також сучасною соціально-політичною і воєнною кризою, не змогла принести очікуваних вигод від глобалізації. Це мало вплив на окремі сектори економіки та їх загальну діяльність. В контексті європейського напрямку інтеграції, який не має альтернатив, ключовими стають питання підприємництва та модернізації інституціональної структури підприємництва в рамках європейської інтеграції. Незавершеність або недосконаліть механізмів ринкового підприємництва в цілому по країні і в окремих регіонах є серйозним недоліком економічної системи. В даний час більшість міжнародних і вітчизняних досліджень фокусуються на політичному аналізі, пов'язаному з реалізацією умов Угоди про Асоціацію з ЄС, вказуючи на складний і дискусійний процес підготовки та адаптації європейської громадськості до впровадження геоекономічної політики щодо України, як на концептуальному, так і на інституційному та регулятивному рівнях. Актуальність цієї теми підкреслюється необхідністю адаптувати підприємницьку сферу, принципи, методи і інфраструктуру України до стандартів та механізмів, що застосовуються в країнах ЄС.

Організація підприємницької діяльності є однією з найголовніших тем для підприємства. Розвиток і вдосконалення підприємницької діяльності потребує великих зусиль, але це досить важко без підтримки держави. Тому, саме держава має піклуватися про кожне підприємство своєї країни не менше за саме керівництво підприємства.

Метою дослідження була розробка методичних і організаційних пропозицій щодо поліпшення організації підприємницької діяльності та вивчення впливу держави на загальний стан досліджуваного підприємства. Загальним завданням

ВСЕ 2023

дослідження є глибоке вивчення підприємства та внесення пропозицій для вдосконалення роботи підприємства.

Предметом дослідження була організація діяльності підприємства та дослідження впливу держави на підприємницьку діяльність.

Об'єктом дослідження було підприємницька діяльність Приватного акціонерного товариства «Калина».

В рамках дослідження було поставлено та вирішено наступні завдання: Для досягнення зазначеної мети дослідження нами були поставлені наступні завдання: здійснити організаційна характеристику Приватного акціонерного товариства «Калина»; провести фінансово-економічну характеристику Приватного акціонерного товариства «Калина»; обґрунтувати необхідність вдосконалення організації підприємницької діяльності на Приватному акціонерному товаристві «Калина»; визначити шляхи підвищення ефективності організації діяльності підприємства; проаналізувати можливість використання інформаційних технологій для покращення підприємницької діяльності; вивчити стан охорони праці досліджуваного підприємства.

Методами дослідження виступали: математичний, статистичний, графічний, економічний, аналітичний.

У першому розділі розглядалися теоретичні засади організації підприємницької діяльності на виробничому підприємстві. Розглядався зміст концепцій, аналізувалися сучасні закономірності організації підприємницької діяльності, фінансування підприємства, методологічні основи та правові аспекти організації підприємницької діяльності, законодавче регулювання діяльності підприємств, а також інформаційне забезпечення організації підприємницької діяльності та його економічну оцінку. Також, розглядалися та аналізувалися основні нормативно-законодавчі акти щодо підприємницької діяльності.

У другому розділі організація підприємницької діяльності розглядається більш детально. Проводиться аналіз організаційна характеристика Приватного

ВСЕ 2023

акціонерного товариства «Калина». Основною діяльністю Приватного акціонерного товариства «Калина» є пошиття одягу з давальницької сировини.

Чистий прибуток Приватного акціонерного товариства «Калина» зріс за 2020-2022 рр. майже в 4 рази, що свідчить про ефективність вищезгаданих витрат та загальну ефективність діяльності. В структурі активів Приватного акціонерного товариства «Калина» за 2020-2022 рр. переважають оборотні активи, тобто сукупність майнових цінностей підприємства, що обслуговують господарський процес і повністю використовуються протягом одного операційного циклу.

Про ефективність діяльності також свідчить зростання показника рентабельності Приватного акціонерного товариства «Калина». Рентабельність це відносний показник його економічної ефективності, який зображає, наскільки продуктивно компанія використовує матеріальні, трудові, грошові та інші ресурси. Розраховується, як відношення прибутків до активів, що формують його. Майже 300% зростання рентабельності засвідчую загальну правильність дій менеджменту підприємства.

В цілому ми можемо сказати, що баланс Приватного акціонерного товариства «Калина» є раціональним, ефективним та свідчить про непогані перспективи подальшої діяльності підприємства.

Проведений аналіз Приватного акціонерного товариства «Калина» за 2020-2022 рр. засвідчив, що підприємство є прибутковим, економічно ефективним, рентабельним, ліквідним та фінансово стійким. Тобто, не зважаючи на виклики й ризики війни має добрі перспективи подальшого розвитку. Також наводиться обґрунтування необхідності вдосконалення організації підприємницької діяльності на Приватному акціонерному товаристві «Калина».

В третьому розділі роботи ми наводимо шляхи підвищення ефективності організації діяльності Приватного акціонерного товариства «Калина», зокрема через удосконалення регулювання діяльності акціонерних товариств в України,

ВСЕ 2023

що відбувається на основі оновлення нормативно-правової бази регулювання діяльності акціонерних товариств в Україні.

Крім того, обґрунтовується необхідність удосконалення регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності з боку держави. Відповідальна державна промоція дасть змогу залучити інвесторів у всі сектори економіки, особливо критично важливі для країни у стані війни та забезпечить прогнозованість підприємництва.

Наводяться пропозиції щодо оптимізації підприємницької діяльності конкретного підприємства шляхом використання інформаційних технологій.

Окрема увага приділена стану охорони праці на ПрАТ «Калина». Визначено, що ситуацій відповідає вимогами, але також наводяться певні рекомендації щодо покращення стану охорони праці.

ВСЕІ 2023

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text

2. Господарський кодекс України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text

3. Кодекс законів про працю України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text

4. Податковий кодекс України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text

5. Цивільний кодекс України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15

6. Про акціонерні товариства: Закон України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text

7. Про охорону праці: Закон України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2694-12#Text

8. Алєксєєва С. В., Базиль Л. О., Байдулін В. Б. Основи економічної грамотності та підприємництва: навчальний посібник. Житомир: "Полісся". 2021. 248 с.

9. Антонюк Д.А., Бухаріна Л.М. Онищенко О.А., Шишкін В.О. Підприємництво в сучасних умовах розвитку України. Запоріжжя. 2018. 428 с.

10. Ануфрієва О. Л., Пальчевська Т. Г., Лагоцька Г. М. Підприємницька діяльність. Івано-Франківськ: «Лілея-НВ». 2014. 304 с.

11. Бочарнікова А. Про соціальне підприємництво – просто! Київ: СТ-Друк, 2020. 67 с.

12. Безугла Л. С. Механізм державного регулювання підприємницької діяльності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 6. С. 89–92.

13. Валінкевич Н.В. Основи підприємництва. Житомир: ЖДТУ. 2019. 493 с.

ВСЕ 2023

14. Вдовичак Т. Сутність підприємництва та його роль у економічному розвитку держави. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/38490/2/FMZKPNES_2022_Vdovychak_T-The_essence_of_entrepreneurship_60-62.pdf

15. Владимир О. М. Навчально-методичний посібник з дисципліни «Менеджмент і підприємництво». Тернопіль: ТНТУ. 2017. 104 с.

16. Гонтарева І. В. Підприємництв : підручник. Харків ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2021. 392 с.

17. Ємець О. І. Основи підприємництва: навчальний посібник. Івано-Франківськ: Лілея–НВ. 2012. 147 с.

18. Жигірь А. А. Сутність підприємництва та чинники його економічного розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 20. С. 28–33.

19. Калаченкова В.А. Підприємництво та бізнес: трансформація співвідношення категорій в еру інформатизаці. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/34884/1/%d0%9f%d0%86%d0%94%d0%9f%d0%a0%d0%98%d0%84%d0%9c%d0%9d%d0%98%d0%a6%d0%a2%d0%92%d0%9e%20%d0%a2%d0%90%20%d0%91%d0%86%d0%97%d0%9d%d0%95%d0%a1.pdf

20. Карпюк Г.І. Основи підприємництва. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/2021/04/19/Osnovy%20pidpryyemnytstva.pdf

21. Коваленко І.А., Скінтей Ю.В. Правове регулювання свободи підприємницької діяльності в Україні. 2021. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/17257/1/20210310_304.pdf

22. Козловський В. О. Основи підприємництва. Вінниця: ВНТУ. 2017. Ч. 1. 2017. 118 с.

23. Козловський В. О. Основи підприємництва. Вінниця: ВНТУ. 2017. Ч. 2. 2017. 115 с.

24. Корнецький А.О. Соціальне підприємництво. Київ: Фамільна друкарня Huss. 2019. 160 с.

ВСЕ 2023

25. Котлер Ф. Основи маркетингу. Диалектика. 2020. 880 с.

26. Куліш Н.В., Давидюк Ю.В. Процесний підхід як основа управління бізнес-процесами підприємства. URL: https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/133.pdf

27. Марченко В. М. Основи підприємницької діяльності. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2022. 516 с.

28. Небава М. І. Економіка та організація виробничої діяльності підприємства. Вінниця: ВНТУ. 2011. 117 с.

29. Ненько С.С. Особливості адміністративно-правового забезпечення підприємницької діяльності під час воєнного стану в Україні. URL: https://www.researchgate.net/publication/362680882_VOENNIJ_STAN_V_UKRAINI_PRIORITETNI_PITANNA_U_SFERI_VISOI_OSVITI#fullTextFileContent

30. Омельченко О.В., Таран О.А. Нормативно-правове регулювання підприємництва в Україні. *Подільський науковий вісник.* №4(28). 2023. С. 137-141

31. Панченко С.В., Дикань В.Л., Шраменко О.В. Харків: УкрДУЗТ. 2018. 241 с.

32. Поліщук Г. Державне регулювання у сфері малого підприємництва: оцінка ефективності. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2017. Вип. 4 (35). С. 113– 121.

33. Поліщук С.В., Кавтиш О.П. Основи підприємницької діяльності: конспект лекцій. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2022. 153 с.

34. Понедільчук Т., Приходько Т. Теоретичні підходи до формування середовища розвитку підприємництва. *Економічний дискурс.* 2022. Випуск 3-4. С. 50-60.

35. Селіванов В.Л., Опалько В.В. Особливості середовища розвитку підприємництва в Україні. *Ефективна економіка.* URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2018/203.pdf

36. Слюсарева Л. Роль принципів сталого розвитку у формуванні логістичної системи підприємств. URL:

ВСЕ! 2023

https://www.researchgate.net/publication/360851251_Rol_principiv_stalogo_rozvitku_u_formuvanni_logisticnoi_sistemi_pidpriemstv

37. Сментина С.В. Економіка та організація підприємницької діяльності. К: ФОП Гуляєва В.М. 2019. 320 с.

38. Соломянюк Н.М., Страшинська Л.В. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: монографія. Київ: ЛІДЕР. 2020. 220 с.

39. Сотник М.І. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. Суми: Університетська книга. 2018. 572 с

40. Фертікова Т.М. Напрями вдосконалення державного регулювання малого бізнесу в Україні. *Ефективна економіка.* № 5. 2021. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2021/91.pdf

41. Хомяков В.І. Менеджмент підприємства. К.: Кондор. 2009. 434 с.

42. Швед В.В., Омельченко О.В., Таран О.А. Сутність та особливості підприємницької діяльності. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління.* Том 35 (74) № 1. 2024.

43. Якушева А. Новації закону «Про акціонерні товариства»: як привести діяльність АТ у відповідність до нових вимог. URL: https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/novaciyi-zakonu-pro-akcionerni-tovaristva-yak-privesti-diyalnist-at-u-vidpovidnist-do-novih-vimog-.html

ВСЕ 2023

ДОДАТКИ

ВСЕІ 2023